

Brussel, 4.6.2025
COM(2025) 280 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Europese strategie voor waterweerbaarheid

Europese strategie voor waterweerbaarheid

1. INLEIDING — ACHTERGRONDSCHETS

Water is leven. De mens, de meeste planten- en diersoorten, en de natuur waarin wij leven en waarvan wij afhankelijk zijn, kunnen niet overleven zonder water. Ons milieu, onze economie, onze voedsel- en energiezekerheid en onze kwaliteit van leven zijn afhankelijk van een stabiele watervoorziening van de juiste kwaliteit.

Vandaag de dag kunnen wij water echter niet meer als vanzelfsprekend beschouwen en dit heeft gevolgen voor burgers, bedrijven en het milieu. Europa is het snelst opwarmende continent ter aarde als gevolg van de klimaatverandering. Klimaat effecten zoals extreme hitte, catastrofale overstromingen, langdurige droogten en bosbranden nemen in frequentie en hevigheid toe en dit zal zo doorgaan. Deze gebeurtenissen hebben gevolgen voor de gezondheid en veroorzaken vroegtijdige sterfgevallen, verstoringen van de energie- en drinkwatervoorziening, en toenemende economische verliezen¹ voor bedrijven, landbouwers en de aquacultuur. Als hiertegen geen maatregelen worden genomen, kunnen watergerelateerde ongelijkheden de algemene economische, sociale en territoriale cohesie van de EU² en wereldwijd schaden. Dit geldt met name voor de ultraperifere regio's van de EU, waar de klimaatdruk en de lacunes in de infrastructuur de toegang tot schoon en veilig water ernstig bemoeilijken. **Toegang tot schoon en betaalbaar water is een mensenrecht en een algemeen goed.**

Waterweerbaarheid is een zaak van veiligheid en crisisparaatheid voor de EU. Water is een basisbehoefte en een kritieke hulpbron. Zoals uiteengezet in de strategie voor een paraatheidsunie, moet de continuïteit van de voorziening van schoon en betaalbaar zoet water een leidende prioriteit zijn voor de Unie³.

Investerings in duurzaam waterbeheer en innovatie zullen de Europese bedrijven versterken en het concurrentievermogen stimuleren. Vijf van 's werelds tien grootste langetermijnrisico's voor bedrijven die door het Wereld Economisch Forum⁴ zijn geïdentificeerd, houden verband met water. Een niet-duurzaam waterbeheer ondermijnt onze algehele voorzieningszekerheid en ons concurrentievermogen, zoals erkend in het kompas voor concurrentievermogen⁵ en de Clean Industrial Deal⁶. Dit vraagt om een betere integratie van

¹ Droogte heeft alleen al in 2022 tot een buitengewoon verlies van ongeveer 40 miljard EUR geleid. Overstromingen hebben tussen 1980 en 2023 een verlies van 325 miljard EUR veroorzaakt. Bovenop deze uitdagingen brengt waterverontreiniging kosten tussen 55 en 73 miljard EUR met zich mee. Zie de studie van de Commissie naar de kosten van niet-ingrijpen in het kader van de komende evaluatie van de uitvoering van het milieubeleid.

² Negende verslag inzake economische, sociale en territoriale cohesie, hoofdstuk 4 “Groene transitie”, 2024 (https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en).

³ Strategie van de Europese Unie voor een paraatheidsunie (JOIN(2025) 130 final).

⁴ “Global Risks Report 2024”. Deze vijf grootste, ook watergerelateerde risico's voor de wereld zijn: 1) extreme weergebeurtenissen, 2) kritieke veranderingen in de aardsystemen, 3) biodiversiteitsverlies en de ineenstorting van ecosystemen, 4) gebrek aan natuurlijke grondstoffen en 5) verontreiniging <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/>.

⁵ COM(2025) 30 final — Het EU-kompas voor concurrentievermogen.

⁶ COM(2025) 85 final — De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie.

waterweerbaarheid in zakelijke beslissingen en een geïntegreerde visie op duurzaam waterbeheer, waarin klimaatscenario's voor de lange termijn worden weerspiegeld.

Waterweerbaarheid biedt een belangrijke zakelijke kans voor de EU-industrie. Europa is wereldwijd toonaangevend op het gebied van watertechnologie en houdt ster van 40 % van alle gerelateerde octrooien wereldwijd⁷. Alleen al in 2022 heeft de sector 111,7 miljard EUR aan toegevoegde waarde gegenereerd en 1,6 miljoen banen ondersteund in 81 500 ondernemingen, waarvan de meeste kmo's zijn⁸. Wij moeten deze positie benutten en het concurrentievoordeel van de EU binnen de eengemaakte markt en daarbuiten versterken. In bepaalde sectoren is het namelijk mogelijk om de water- en exploitatiekosten met maximaal 2,8 miljard EUR per jaar te verlagen, 9 000 extra banen per jaar te creëren en tegelijkertijd de nodige wereldwijde expertise te ontwikkelen⁹.

Sterk Europees mondiaal leiderschap op het gebied van waterweerbaarheid biedt een kans om strategische allianties met internationale partners op te bouwen. Wereldwijde concurrentie om de krimpende zoetwatervoorziening leidt tot verergering van conflicten en ontheemding. In het huidige tempo zal de mondiale vraag naar water in 2030 de hoeveelheid beschikbare water met 40 % overtreffen¹⁰. Wereldwijd hebben rampen met water in 2024 ertoe geleid dat 40 miljoen mensen ontheemd zijn geraakt en voor meer dan 480 miljard EUR aan schade veroorzaakt¹¹. Op basis van de wereldwijde consensus¹² dat ons huidige model voor waterbeheer niet duurzaam is, is de EU vastbesloten de komende VN-Waterconferentie van 2026 tot een mijlpaal te maken wat betreft het stimuleren van vooruitgang in de richting van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen.

Het is dan ook hoog tijd om waterweerbaarheid bovenaan de politieke agenda te plaatsen, zoals de Europese Raad¹³, het Europees Parlement¹⁴ en het Europees Economisch en Sociaal Comité¹⁵ dat doen. Daarom kondigde voorzitter Von der Leyen in haar politieke beleidslijnen voor periode 2024-2029 een nieuwe Europese strategie voor waterweerbaarheid aan. Dit zou alle delen van de EU moeten helpen om het beheer van haar waterlichamen te verbeteren, schaarste aan te pakken en de concurrentiepositie van de waterindustrie¹⁶ op het gebied van innovatie te versterken, terwijl tegelijkertijd een schone en circulaire aanpak wordt nagestreefd.

De lidstaten hebben hun waterbeheer op verschillende manieren georganiseerd, waarbij sprake is van verschillende vormen van openbaar of particulier eigendom of een combinatie van beide. In deze strategie wordt volledig rekening gehouden met deze nationale keuzes en wordt erkend dat een uniforme aanpak niet noodzakelijkerwijs geschikt is voor iedereen, met name gelet op

⁷ Europees Octrooibureau, "Innovation in water-related technologies" (juli 2024), [hier](#) beschikbaar.

⁸ Eurostat, "Businesses in the water supply, sewerage, waste management and remediation sector" (gegevens opgevraagd in februari 2025), [hier](#) beschikbaar.

⁹ Water Europe (2024), "Socio-economic study on the value of the EU investing in water".

¹⁰ Verslag van de Wereldcommissie over de economische aspecten van water, 2024.

¹¹ Global water monitor: 2024 samenvattend verslag | PreventionWeb.

¹² Tijdens de VN-Waterconferentie 2023 tot stand gebracht.

¹³ Conclusies van de Europese Raad van 23 maart 2023 (EUCO 4/23).

¹⁴ Resolutie van het Europees Parlement van 7 mei 2025 inzake de Europese strategie voor waterweerbaarheid (2024/2104(INI)).

¹⁵ Het overkoepelend advies van het EESC "Pleidooi voor een Europese Blue Deal", CCMI/209 van 25 oktober 2023.

¹⁶ In deze mededeling omvat de waterindustrie zowel openbare als particuliere ondernemingen die betrokken zijn bij de voorziening van (drink)water en de behandeling van afvalwater, waaronder stedelijk en industrieel afvalwater. De waterindustrie omvat onder andere waterhuishouding, de bouw van waterinfrastructuur, en de ontwikkeling en levering van watergerelateerde apparatuur en technologieën.

het feit dat de beschikbaarheid van water aanzienlijk varieert tussen de verschillende lidstaten, evenals de kwetsbaarheid van verschillende sectoren voor waterstress.

2. BELANGRIJKSTE DOELSTELLINGEN

In deze strategie wordt een traject geschetst om Europa weerbaarder te maken op het gebied van water. Deze strategie is stevig verankerd in de visie voor 2050 die de EU op de VN-Waterconferentie van 2023 voor een waterweerbare EU, die waterzekerheid voor iedereen waarborgt, heeft geformuleerd. Dit betekent de bescherming en het herstel van aquatische ecosystemen en een billijk evenwicht tussen watervoorziening en watervraag dat beantwoordt aan de huidige behoeften, met inbegrip van de verwezenlijking van het mensenrecht op veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, zonder afbreuk te doen aan de rechten van toekomstige generaties.

Om Europa het pad van waterweerbaarheid in te laten slaan, moeten wij aan drie doelstellingen werken:

1. Herstel en bescherming van de waterkringloop als basis voor een duurzame watervoorziening.
2. Samen met burgers en economische actoren een economie opbouwen die slim met water omspringt op een manier die het concurrentievermogen van de EU ondersteunt, aantrekkelijk is voor investeerders en een bloeiende EU-watersector ondersteunt.
3. Het waarborgen van schoon en betaalbaar water en sanitaire voorzieningen voor iedereen te allen tijde en het versterken van de positie van burgers op het gebied van waterweerbaarheid.

De wetgeving en het beleid van de EU, met inbegrip van de Europese Green Deal, vormen een sterke basis voor het verwezenlijken van deze doelstellingen¹⁷. De lidstaten — en hun lokale of regionale overheden — zijn vaak het best in staat om zich met waterbeheer bezig te houden, aangezien zij hun eigen omstandigheden, uitdagingen en mogelijke oplossingen het best kennen. Deze strategie biedt de lidstaten de volledige vrijheid om hun watervoorzieningssystemen zo te organiseren zoals zij dat passend achten, binnen de grenzen van de EU-wetgeving. Om de initiatieven van de lidstaten te ondersteunen en de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van water te bevorderen, worden vijf gebieden voor EU-optreden vastgesteld: i) bestuur en uitvoering, ii) financiering, investeringen en infrastructuur, iii) digitalisering, iv) onderzoek en innovatie, industrie en vaardigheden, en v) beveiliging en paraatheid.

2.1 Herstel en bescherming van de waterkringloop als basis voor een duurzame watervoorziening

Een goed functionerende waterkringloop is essentieel voor waterweerbaarheid. Water verplaatst zich via een kringloop, waarbij het op natuurlijke wijze wordt opgeslagen, gezuiverd en geloosd. Dit proces is afhankelijk van gezonde bodems, wetlands, bossen en andere ecosystemen. Overexploitatie en wanbeheer van de watervoorraden, verontreiniging,

¹⁷ Zie bijlage II voor een overzicht van de belangrijkste doelstellingen waarin bestaande wetgeving voorziet.

klimaatverandering en aantasting van het milieu hebben echter grote gevolgen voor deze kringloop en hebben zowel de hoeveelheid als de kwaliteit van het water ernstig verminderd.

Het bestaande EU-kader voor zoet water, met inbegrip van de kaderrichtlijn water¹⁸, de overstromingsrichtlijn¹⁹ en de verordening natuurherstel²⁰, biedt een uitgebreid regelgevingskader voor de Europese waterkringloop. Om de waterkringloop in kwantiteit en kwaliteit te herstellen, zal een doeltreffende uitvoering echter noodzakelijk zijn. De doelstelling van de kaderrichtlijn water om uiterlijk in 2027 een goede toestand van alle waterlichamen te bereiken²¹, alsook de doelstellingen van de overstromingsrichtlijn blijven als kompas voor actie fungeren. De Commissie zal in de dialoog met de lidstaten prioriteit geven aan handhaving op basis van haar meest recente beoordeling van de nationale stroomgebiedbeheerplannen (SGBP's) en overstromingsrisicobeheerplannen²². Om het werk van de lidstaten bij de aanpak van waterschaarste en droogte verder te ondersteunen, zal de Commissie indicatoren voor waterschaarste ontwikkelen en technische richtsnoeren voor droogtebeheerplannen publiceren. De verordening natuurherstel biedt de mogelijkheid om het beheer van de waterhoeveelheid te ondersteunen en de weerbaarheid tegen zowel droogte als overstromingen te verbeteren met op de natuur gebaseerde oplossingen. Waterweerbaarheid en klimaatbestendigheid moeten volledig worden geïntegreerd in de nationale herstelplannen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgewerkt.

De doelstelling van de kaderrichtlijn mariene strategie van 2008 om een goede milieutoestand van alle mariene wateren te bereiken tegen 2020, werd niet behaald. De mariene biodiversiteit neemt af en de vervuiling door rivieren blijft schade aan het mariene leven toebrengen. Naar aanleiding van een recente evaluatie²³ zal de Commissie de kaderrichtlijn mariene strategie herzien om de samenhang met het EU-acquis inzake zoet water te verbeteren, waarbij de nadruk zal worden gelegd op het behalen van resultaten door de rapportageverplichtingen te verminderen en het gegevensbeheer en de governance in de regionale zeeverdragen te verbeteren.

Naast de bestaande wetgeving moeten wij onze inspanningen opvoeren om de waterretentie op het land te verbeteren. In overeenstemming met het oceaanpact van de EU moeten wij voorrang geven aan het volledig benutten van het potentieel van onze ecosystemen voor het opslaan, zuiveren en lozen van water en het herstellen van de kwaliteit ervan op het land en op zee, op basis van een “bron tot zee”-benadering. Zoet

¹⁸ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

¹⁹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's (PB L 288 van 6.11.2007, blz. 27, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj>).

²⁰ Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening (EU) 2022/869 (PB L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>).

²¹ Verslag van het EEA over de waterkwaliteit in de Europese wateren <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/europes-state-of-water-2024>.

²² De Commissie heeft landspecifieke aanbevelingen inzake zeven clusters uitgebracht: a) sneller actie ondernemen om de nalevingskloof te verkleinen, b) het opschalen van investeringen, c) het aanpakken van de voornaamste vormen van druk, d) het vergroten van de weerbaarheid tegen watergerelateerde extreme omstandigheden (met inbegrip van een specifieke aanbeveling over de doeltreffende uitvoering van de overstromingsrichtlijn), e) grensoverschrijdende samenwerking, f) vrijstellingen, en g) monitoring, beoordeling en rapportage. Zie voor meer informatie https://environment.ec.europa.eu/topics/water/water-framework-directive/implementation-reports_en.

²³ [Evaluatie van de kaderrichtlijn mariene strategie \(SWD\(2025\) 50 final\)](#) en de [bijlage](#) daarbij.

water wordt op zijn weg terug naar de zee op natuurlijke wijze opgeslagen in bodems, bossen, wetlands, overstromingsgebieden en andere ecosystemen. Het is noodzakelijk de natuurlijke sponsfunctie van onze landschappen te herstellen om onze grondwaterreserves aan te vullen en de biodiversiteit te beschermen. Om bestaande initiatieven die gericht zijn op het verhogen van de waterretentie op het land, beter te coördineren en uit te breiden²⁴, zal de Commissie een “sponsfaciliteit” ontwikkelen, die een samenhangend kader biedt voor nieuwe en bestaande initiatieven om de waterretentie op het land te verhogen. Zoals uiteengezet in de visie voor landbouw en voedsel is de Commissie ook van plan landbouwpraktijken te stimuleren en te ondersteunen die de bodemgezondheid herstellen, in stand houden of verbeteren, zoals biologische landbouw en agro-ecologische benaderingen waarbij water in de bodem wordt vastgehouden. In stedelijke gebieden moeten “sponssteden” worden aangemoedigd, die zijn ontworpen met op de natuur gebaseerde oplossingen om water op gecontroleerde wijze op te nemen en te lozen. Daarnaast is geïntegreerd beheer van zoete en mariene wateren van essentieel belang. Verontreiniging van rivieren, verstoring van sedimentstromen en watertekorten hebben allemaal een zeer grote impact op de gezondheid van mariene ecosystemen en op de levensvatbaarheid van sociale en economische activiteiten die daarvan afhankelijk zijn, zoals visserij, aquacultuur en toerisme²⁵. Kustgebieden spelen een cruciale rol in de waterkringloop en bij het voorkomen dat verontreiniging vanaf het land in zee terechtkomt. Hoewel een doeltreffende ruimtelijke ordening kan zorgen voor een verminderde kwetsbaarheid van kustgemeenschappen, steden, zeehavens en laaggelegen rivierdelta's voor klimaatverandering, moeten zeehavens ook bijdragen tot het minimaliseren van verontreiniging door schepen door zich te houden aan de desbetreffende wetgeving en beleidslijnen. Dit is tevens een van de onderwerpen die in de door de Commissie aangekondigde EU-havenstrategie zullen worden behandeld. Ten slotte kan een duurzaam en geïntegreerd beheer van de binnenwateren aanzienlijk bijdragen tot waterweerbaarheid, door een betere aanpassing aan droogten en overstromingen, en tegelijkertijd de connectiviteit van de scheepvaartroutes behouden.

Het opslaan van water in reservoirs en andere door de mens gemaakte structuren vereist bijzondere aandacht en zorgvuldige planning en coördinatie, aangezien veel economische sectoren een stabiele watervoorziening nodig hebben en vaak gedurende het jaar verschillende behoeften hebben²⁶. Wat betreft acties op het gebied van waterbeheer moet voorrang worden gegeven aan op de natuur gebaseerde oplossingen, maar moeten ook door de mens gemaakte structuren of een combinatie van beide worden gebruikt. Bij de planning van nieuwe dammen en reservoirs moet de invloed ervan op het milieu zorgvuldig worden geëvalueerd, waarbij alle desbetreffende actoren worden betrokken, en moet worden gewaarborgd dat dergelijke acties deel uitmaken van een strategie voor geïntegreerd en duurzaam waterbeheer, waarin volledig rekening wordt gehouden met klimaatreferentiescenario's en -prognoses voor de lange termijn, om vergeefse investeringen te voorkomen.

Waterkwaliteit en -kwantiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en wij moeten ons blijven inzetten om verontreiniging aan de bron te voorkomen. In 2021 verkeerde slechts

²⁴ Adaptation and Soil Missions (aanpassing en bodemmissies), Guidance on Climate Resilient Landscapes (richtsnoeren voor klimaatbestendige landschappen), het thematische partnerschap inzake “watergevoelige steden” van de stedenagenda voor de EU, en het Interreg-project “sponsstad” voor het Donaugebied.

²⁵ Macias, D., Bisselink, B., Carmona-Moreno, C. e.a., “The overlooked impacts of freshwater scarcity on oceans as evidenced by the Mediterranean Sea”, *Nat Commun* 16, 998 (2025).

²⁶ Gemeenschappelijke uitvoeringsstrategie voor de kaderrichtlijn water, richtsnoer nr. 24 inzake stroomgebiedbeheerplannen in een veranderend klimaat, [hier](#) beschikbaar.

39,5 % van het oppervlaktewater van de EU in een goede ecologische toestand en slechts 26,8 % in een goede chemische toestand²⁷. Er moeten meer inspanningen worden gedaan die gericht zijn op het voorkomen van niet-duurzaam landgebruik en -beheer, alsmede op hydromorfologische veranderingen, structureel wanbeheer op het gebied van water als gevolg van zowel wettelijke als illegale overmatige onttrekking van water, ondoelmatig gebruik van water in verschillende sectoren, en watervervuiling in verband met activiteiten zoals landbouw, industriële productie, mijnbouw en afvalbeheer.

Waterverontreiniging heeft een direct effect op de gezondheid. Zij kan door water overgedragen ziekten veroorzaken en de resistentie tegen antimicrobiële stoffen vergroten. De COVID-19-crisis toonde het belang aan van het volgen van ziekteverwekkers en gezondheidsparementen in afvalwater volgens de “één gezondheid”-benadering, aangezien de gezondheid van mensen, dieren, planten en het milieu nauw met elkaar samenhangen²⁸. De Commissie zal de capaciteitsopbouw en de ontwikkeling van infrastructuur voor toezicht op afvalwater blijven ondersteunen, vooral omdat de klimaatverandering de gezondheidsrisico's bij watergerelateerde ziekten verergert²⁹.

Er is dringend actie nodig om de verontreinigende stoffen aan te pakken die een gevaar vormen voor onze onmisbare bronnen van drinkwater. Zeer persistente verontreinigende stoffen, zoals PFAS³⁰, blijven zich in de wateren van de EU ophopen en veroorzaken gezondheidseffecten van naar schatting 52 tot 84 miljard EUR per jaar³¹. Deze vorm van verontreiniging leidt ook tot grote bezorgdheid bij de bevolking. Verontreiniging van water en de zee, waaronder door microplastics, moet bij de bron worden aangepakt of via verschillende paden overeenkomstig het actieplan om alle verontreiniging tot nul terug te dringen³². Bovendien moet de EU resolute inspanningen leveren om locaties die al sterk zijn vervuild door deze en andere alomtegenwoordige, persistente, bioaccumulatieve en toxische stoffen, schoon te maken, in het bijzonder wanneer dergelijke stoffen nog altijd onmisbaar zijn voor de samenleving en industriële toepassingen. De sanering moet gebaseerd zijn op het beginsel dat de vervuiler betaalt, waarbij overheidsgeld wordt toegewezen aan de sanering van weeslocaties waar geen aansprakelijke entiteit kon worden gevonden. Hoewel herstelinspanningen zeer kostbaar zijn³³, kunnen onderzoek en innovatie deze kosten aanzienlijk verminderen dankzij nieuwe technologieën, waaronder biogebaseerde technologieën, die in de strategie voor de bio-economie zullen worden bevorderd. Bovendien zal de Commissie, indien er partners worden

²⁷ Verslag van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de uitvoering van de kaderrichtlijn water (2000/60/EG) en de overstromingsrichtlijn (2007/60/EG) — Derde reeks stroomgebiedbeheerplannen — Tweede reeks overstromingsrisicobeheerplannen (COM(2025) 2 final).

²⁸ Aanbeveling 2023/C 220/01 van de Raad inzake de uitbreiding van de EU-maatregelen ter bestrijding van resistentie tegen antimicrobiële stoffen (AMR); farmaceutisch pakket; en herschikte richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater ((EU) 2024/3019).

²⁹ Europees Milieuagentschap (2024), “Responding to climate change impacts on human health in Europe: focus on floods, droughts and water quality”. EEA-verslag 3/2024.

³⁰ Poly- en perfluoralkylstoffen.

³¹ [Noordse Raad van Ministers, gegevens van 2019.](#)

³² De in deze strategie uiteengezette acties op het gebied van PFAS-sanering vormen een aanvulling op de inspanningen van de Commissie om de uitstoot van PFAS bij de bron aan te pakken in het kader van de wetgeving inzake chemische stoffen (Reach). In dit verband moet worden opgemerkt dat de Commissie verwacht tegen eind 2025 een beperking vast te stellen voor alle PFAS in brandblusschuim, een van de belangrijkste emissiebronnen.

³³ De economische kosten van het wegwerken van PFAS-verontreiniging in Europa worden geschat op 5 tot 100 miljard EUR per jaar, waarbij alleen al de watersector te maken krijgt met een stijging tot 18 miljard EUR per jaar voor de behandeling van drinkwater, terwijl de kosten voor de behandeling van afvalwater en het beheer van zuiveringsslib naar schatting nog hoger zijn. Deze kosten zijn geschat door het Forever Lobbying Project; meer informatie is beschikbaar op <https://foreverpollution.eu/lobbying/>.

gevonden die bereid zijn om samen met de EU te investeren, een voorstel indienen voor de opzet van een publiek-privaat initiatief om een technologische doorbraak te bereiken op het gebied van haalbare en betaalbare methoden voor de detectie en sanering van PFAS en andere persistente chemische stoffen.

De beperking van de verontreiniging van aquatische ecosystemen door nutriënten moet centraal staan in het herstel van de waterkwaliteit. Nutriënten uit de landbouw, stadsvestigingen en andere bronnen zijn van invloed op de menselijke gezondheid en veroorzaken algenbloei en zuurstofdepletie, hetgeen dodelijk is voor aquatische ecosystemen. Dit blijft een grote uitdaging en veroorzaakt sociaal-economische verliezen die alleen al met betrekking tot stikstof op 75 tot 485 miljard EUR per jaar worden geraamd³⁴. Dergelijke kosten vereisen versnelde maatregelen van bron tot zee, waaronder een betere uitvoering van de nitraatrichtlijn in alle lidstaten.

De Commissie zal de lidstaten bijstaan bij de beoordeling van de op maat gesneden benodigde reducties in nutriëntenbelasting, onder meer door middel van verbeterde modellen, interactieve kaarten en de uitwisseling van beste praktijken. De Commissie zal ondersteuning blijven bieden aan een verbeterd en geïntegreerd nutriëntenbeheer via verschillende bestaande fora, bijdragen aan de financiering van mestopslagfaciliteiten en de circulariteit van nutriënten bevorderen, hetgeen het gebruik van synthetische meststoffen kan helpen verminderen. In synergie met de in de visie voor landbouw en voedsel aangekondigde werkstroom voor vee zullen deze acties een aanvulling vormen op de ontwikkeling van een langetermijnvisie die de diversiteit van de veeteelt in de EU respecteert en tegelijkertijd de duurzaamheid ervan waarborgt. Zij zal ook de inspanningen ter bevordering van de extensivering van de landbouw in regio's met een hoge veeconcentratie opvoeren.

Vlaggenschipacties — Herstel en bescherming van de waterkringloop	Tijdschema
Onder meer via gestructureerde dialogen met de lidstaten prioriteiten vaststellen voor de uitvoering van de kaderrichtlijnen water en de overstromingsrichtlijn, met de nadruk op waterkwaliteit en -kwantiteit.	2025-2026
Herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie.	2027
Indicatoren voor waterschaarste en technische richtsnoeren voor droogtebeheerplannen ontwikkelen.	2026-2027
De aanpak van de grootste bronnen van verontreiniging ondersteunen: • openbaar-privaat initiatief om een technologische doorbraak te bereiken op het gebied van haalbare en betaalbare methoden voor de detectie en sanering van PFAS en andere persistente chemische stoffen, indien de juiste partners worden gevonden; • een hulppakket voor de lidstaten lanceren ter ondersteuning van acties om de verontreiniging door nutriënten terug te dringen, onder meer door middel van verbeterde modellen, interactieve kaarten en de uitwisseling van beste praktijken.	2027 2026-2027

³⁴ Van Grinsven e.a., Costs and Benefits of Nitrogen for Europe and Implications for Mitigation, 2013. De stikstofemissies en schadekosten omvatten emissies van alle sectoren naar oppervlakte-, grond- en zeewater en naar de lucht.

2.2 Een economie opbouwen die slim met water omspringt, mensen niet aan hun lot overlaat, het concurrentievermogen van de EU ondersteunt en investeerders aantrekt

Water is een eindige hulpbron waar efficiënt gebruik van moet worden gemaakt. Wij moeten de vraag in alle sectoren van de economie terugdringen door waterbesparing, efficiëntie en hergebruik te bevorderen. Gezien de toenemende waterschaarste en droogten, is het terugdringen van de vraag essentieel om de continuïteit van de watervoorziening te kunnen blijven waarborgen, op een eerlijke manier tegemoet te kunnen komen aan de vraag van verschillende gebruikers, en de aquatische en terrestrische ecosystemen te kunnen ondersteunen. Dit is met name van belang in regio's met acute hotspots van overexploitatie, waar waterschaarste stelselmatiger voorkomt en een belangrijke belemmering vormt voor economische ontwikkeling, waaronder sommige afgelegen en eilandgemeenschappen waar de beschikbaarheid van zoet water beperkt is. Naarmate de klimaatverandering erger wordt, zal het aantal gebieden dat getroffen wordt door waterschaarste, aanzienlijk toenemen³⁵. Efficiëntie moet met name gericht zijn op de meest intensieve watergebruikers, zowel de huidige als de toekomstige, die tevens het grootste belang hebben bij het vermijden van overmatige wateronttrekking, aangezien dit tot verstoring van de watervoorziening kan leiden.

Waterefficiëntie is een cruciaal aspect dat voorop moet staan. Deze strategie gaat vergezeld van een aanbeveling inzake de toepassing van het beginsel “waterefficiëntie eerst”, geïnspireerd op de ervaring met het beginsel “energie-efficiëntie eerst”³⁶. In de aanbeveling zijn richtsnoeren vastgesteld voor besluitvorming en investeringen op basis van een duidelijke en voorspelbare, maar toch flexibele, prioriteitstelling van de wijze waarop watervraag en -aanbod worden beheerd. In de hele EU moet prioriteit worden gegeven aan het beteugelen van de vraag en overmatige onttrekking van water. Daarna zullen efficiëntie op ontwerpniveau en hergebruik volgen, terwijl een groter aanbod een laatste redmiddel zou moeten zijn.

Om richting te geven aan de acties op het gebied van waterefficiëntie in de hele EU, moet de EU, gelet op het potentieel voor waterbesparing³⁷, ernaar streven de waterefficiëntie tegen 2030 met ten minste 10 % te verbeteren. De Commissie zal samen met de lidstaten en belanghebbenden een gezamenlijke methodologie voor streefdoelen op het gebied van waterefficiëntie ontwikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met territoriale en andere verschillen tussen landen, regio's en sectoren. Op grond daarvan is de Commissie voornemens bij de herziening van deze strategie in 2027 gemeenschappelijke benchmarks te ontwikkelen. Sommige lidstaten hebben reeds specifieke streefdoelen vastgesteld om de waterefficiëntie op nationaal, regionaal of stroomgebiedniveau te verbeteren³⁸. De lidstaten worden aangemoedigd om op basis van hun nationale omstandigheden hun eigen streefdoelen voor waterefficiëntie vast te stellen.

Voor een economie die slim met water omspringt, is een betere controle van de hulpbronnen nodig. Op basis van gegevens voor de periode 2010-2021³⁹ gaat 81 % van het totale waterverbruik naar gebruikers die met behulp van particuliere systemen water

³⁵ “European Climate Risk Assessment (EUCRA)” van het Europees Milieuagentschap (EEA), 2024. Zie met name hoofdstuk 5 “Water security” (waterzekerheid) voor uitvoerige informatie over waterschaarste.

³⁶ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-first-principle_en.

³⁷ Waterbesparing voor een waterweerbaar Europa, Europees Milieuagentschap 2025 (verschijnt binnenkort).

³⁸ Zo heeft Frankrijk zich ten doel gesteld de wateronttrekking tot 2030 met 10 % te verminderen.

³⁹ Water Europe (2024), “Socio-economic study on the value of the EU investing in water”.

rechtstreeks aan de bron onttrekken, en veel lidstaten beschikken niet over nauwkeurige gegevens wat betreft hun beschikbaarheid van zoet water. Overeenkomstig de kaderrichtlijn water moeten de autoriteiten actuele beoordelingen van de beschikbaarheid van water en onttrekkingen door watergebruikers uitvoeren en hun inspanningen opvoeren om alle onttrekkingen, verliezen en terugwinningen te registreren en te controleren. De invoering van slimme watermeters in alle economische sectoren zal bijdragen tot een nauwkeurige monitoring van de waterstromen en zal burgers en bedrijven ook helpen hun watergebruik efficiënter te beheren. De Commissie zal de uitwisseling van beste praktijken inzake waterbalansen en slimme watermeters in alle economische sectoren bevorderen. Ook zal zij werken aan de lancering van een EU-initiatief inzake waterinfrastructuur en slimme meters voor iedereen (zie punt 3.3). Bovendien zal zij tegen eind 2026 de kwaliteit van de beschikbare gegevens over water beoordelen en, in voorkomend geval, de desbetreffende wetgeving herzien om nieuwe modules voor milieu-economische rekeningen met het oog op waterrekeningen in te voeren⁴⁰.

Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan het beoordelen en, waar mogelijk, beperken van de waterbehoefte die gepaard gaat met de transformatie naar een schone en digitale industrie, en het ondersteunen van deze transformatie door middel van slimme waterplannen. Sleutelsectoren voor de strategische autonomie van de EU, zoals de productie van batterijen, halfgeleiders, waterstof, microchips en datacentra, verbruiken grote hoeveelheden vaak ultrazuiver water⁴¹. Tegelijkertijd zal het bevorderen van de transitie naar schone energie en de decarbonisatie van ons energiesysteem in de EU bijdragen tot een beter waterbeheer⁴². In dit verband moeten besparingen op water en energie, die doorgaans hand in hand gaan, worden gemaximaliseerd en moet bij de ruimtelijke ordening bijzondere aandacht worden besteed aan waterweerbaarheid. Met name om waterbesparingen in datacentra te bevorderen, zal de Commissie hun energie-efficiëntie en algemene duurzaamheid beoordelen en minimumprestatienormen voorstellen, onder meer voor het waterverbruik⁴³. Om de lidstaten te helpen bij het identificeren van de beste gebieden voor het opzetten van waterintensieve bedrijfsactiviteiten en het aantrekken van de nodige investeringen in water, zal de Commissie bestaande visualisatie-instrumenten verbeteren door milieugegevens en gegevens met betrekking tot water- en energienetwerken samen te voegen.

Veilig hergebruik van water in de landbouw, energieproductie en industriële processen moet centraal staan binnen het geïntegreerd waterbeheer. Momenteel wordt slechts 2,4 % van het afvalwater in de EU hergebruikt, met grote verschillen tussen de lidstaten, variërend van nul tot 80 %⁴⁴. De Commissie zal de lidstaten ondersteunen door middel van richtsnoeren voor het veilig hergebruik van water en door middel van capaciteitsopbouw in het kader van de uitvoering van bestaande wetgeving⁴⁵. De Commissie zal de verordening inzake hergebruik

⁴⁰ Verordening (EU) 2024/3024 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2024 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 691/2011 wat betreft de invoering van nieuwe modules voor milieu-economische rekeningen.

⁴¹ Water Europe (2024), “Socio-economic study on the value of the EU investing in water”.

⁴² IEA, “Clean energy can help to ease the water crisis”, 22 maart 2023.

⁴³ Verslag van de Commissie aan de Raad en het Parlement overeenkomstig artikel 12 van Richtlijn 2023/1791 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking).

⁴⁴ Werkdocument van de diensten van de Commissie: Effectbeoordeling bij Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake minimumeisen voor hergebruik van water (SWD(2018) 249 final).

⁴⁵ De verordening inzake hergebruik van water, de herziene richtlijn industriële emissies en de herziene richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater.

van water uiterlijk in juni 2028 evalueren en zal vervolgens, in afwachting van de evaluatieresultaten, overwegen het toepassingsgebied ervan uit te breiden.

Wat betreft de openbare watervoorziening, die goed is voor 13 % van het waterverbruik in de EU, moet de nadruk worden gelegd op de bestrijding van lekkages en onbedoelde verliezen, ondersteund door digitale instrumenten. Aangezien de huidige nationale lekkagepercentages uiteenlopen van 8 % tot 57 %, is er een aanzienlijk potentieel voor verbetering, met name door middel van slimme watermeters en teledetectie. De drinkwaterrichtlijn verplicht de lidstaten om lekkages in watervoorzieningsnetten terug te dringen. De lidstaten met lekkageniveaus in watervoorzieningssystemen die de in 2028 vast te stellen EU-drempel overschrijden, moeten tegen 2030 nationale actieplannen voor het terugdringen van lekkages in hun voorzieningsnetwerken indienen.

Duurzame voedselsystemen zijn een belangrijke bondgenoot voor waterweerbaarheid en het gemeenschappelijk landbouwbeleid speelt daarbij een cruciale rol. Duurzame landbouw en bosbeheer dragen aanzienlijk bij tot het vergroten van de waterweerbaarheid en de klimaatbestendigheid, en het beperken van droogten en overstromingen (punt 2.1). Aan de andere kant hebben de productie, de verwerking, de winkelverkoop, de verpakking en het vervoer van levensmiddelen een grote invloed op de waterkwaliteit en -kwantiteit. De landbouw is goed voor 51 % van het totale waterverbruik in de EU, met zeer grote verschillen tussen het noorden en het zuiden van Europa⁴⁶. In de visie voor landbouw en voedsel werd het belang van de kwaliteit en de beschikbaarheid van water voor voedselzekerheid benadrukt. Bovendien moeten duurzame visserij en maricultuur verder worden ondersteund, aangezien deze vormen worden geproduceerd zonder zoet water te gebruiken.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de nationale strategische plannen bieden steun voor landbouwpraktijken en investeringen die de waterefficiëntie, -circulariteit en -retentie verbeteren en tegelijkertijd verontreiniging door nutriënten en pesticiden terugdringen. Dit omvat ook steun voor biologische landbouw met de vele voordelen ervan voor de bodemgezondheid en het beperkte gebruik van kunstmest, herbiciden en pesticiden. Het is van cruciaal belang ervoor te zorgen dat de lidstaten deze mogelijkheden maximaal benutten en waterweerbare landbouwpraktijken zoals precisielandbouw, druppelirrigatie, hergebruik van water, beter bodembeheer en pesticidengebruik, landschapselementen en meer klimaatbestendige gewassen bevorderen. In de volgende programmeringsperiode zal de Commissie landbouwers blijven stimuleren om de milieu- en klimaatprestaties van hun bedrijven te verbeteren, onder meer in de richting van een beter waterbeheer.

Waterefficiënte energieproductie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de waterweerbaarheid. 17 % van het totale waterverbruik van de EU wordt gebruikt als grondstof of koelmiddel⁴⁷. Als de juiste partners worden gevonden die bereid zijn samen met de EU te investeren, zal de Commissie een voorstel indienen voor de opzet van een publiek-privaat initiatief om een technologische doorbraak te bereiken in haalbare en betaalbare methoden voor droge koeling.

⁴⁶ Europees Milieuagentschap (2024), “Europe’s state of water 2024”. EEA-verslag 7/2024, Bureau voor publicaties van de Europese Unie. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/europes-state-of-water-2024>.

⁴⁷ Europees Milieuagentschap (2024), “Europe’s state of water 2024”. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/europes-state-of-water-2024>.

Waterweerbaarheid moet in alle industriële sectoren worden geïntegreerd. De herziene richtlijn industriële emissies zal ervoor zorgen dat grote industriële actoren de vraag naar water geleidelijk verminderen, de waterefficiëntie verhogen en het hergebruik van water in productieprocessen verbeteren. Waterefficiëntie en hergebruik van water moeten worden geïntegreerd in de meest waterintensieve industriële sectoren, met name via de beschikbare ondersteuningsplatforms voor belanghebbenden⁴⁸. In dit verband zal de Commissie een proefproject opstarten ter bevordering van waterefficiëntie in geselecteerde industriële clusters.

Verhoging van het wateraanbod door het gebruik van zeewater ter vervanging van zoet water kan een deel van de oplossing zijn, met name in regio's die in hoge mate kampen met waterschaarste, mits dit op duurzame wijze gebeurt. Als onderdeel van een geïntegreerde beheersaanpak, waarbij het terugdringen van de vraag voorrang heeft boven het verhogen van het aanbod op basis van lokale omstandigheden, kan ontzilting van zeewater naast de waterkringloop voor een stabiele watervoorziening zorgen. Toch blijft deze vorm duur en zeer energie-intensief en heeft zij aanzienlijke milieueffecten. De Commissie zal dan ook innovatie op dit gebied ondersteunen om het energieverbruik te beperken en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, met name door het gebruik van hernieuwbare energie te bevorderen. Innovatieve oplossingen moeten ook de milieueffecten van pekerverwijdering beperken en de recycling en het hergebruik van energie en mineralen uit pekels in de industriële sector vergroten.

Vlaggenschipacties — Een economie opbouwen die slim met water omspringt, mensen niet aan hun lot overlaat, het concurrentievermogen van de EU ondersteunt en investeerders aantrekt	Tijdschema
Aanbeveling over het beginsel “waterefficiëntie eerst”, richtsnoeren en EMA-verslag over het onbenutte waterefficiëntiepotentieel.	2025-2026
De invoering van praktijken voor hergebruik van water, ook buiten de landbouw, ondersteunen en de verordening inzake hergebruik van water herzien.	2026-2028
Openbare watervoorziening: De terugdringing van lekkages en de modernisering van de infrastructuur ondersteunen en diepgaande gegevensbeoordeling.	2025-2028
Landbouw: - Maximaal gebruikmaken van de strategische GLB-plannen voor waterweerbaarheid door middel van kennisdeling en innovatieve oplossingen die worden bevorderd door het GLB-netwerk van de EU, het Europees innovatiepartnerschap (EIP-AGRI), en verbeterde en onafhankelijke landbouwadviesdiensten. - In de volgende programmeringsperiode landbouwers blijven stimuleren om de milieu- en klimaatprestaties van hun bedrijven te verbeteren, onder meer in de richting van een beter waterbeheer.	2025-2026
Industrie en energie: Het lanceren van een proefproject ter bevordering van waterefficiëntie, met inbegrip van technologieën voor waterloze en gesloten waterkringlopen, in geselecteerde industriële clusters.	2025-2027

⁴⁸ Bijvoorbeeld het huidige ondersteuningsplatform voor belanghebbenden “Transition Pathways” (transitietrajecten).

• Waterverbruik opnemen in de parameters van een gemeenschappelijk EU-systeem om de duurzaamheid van datacentra te beoordelen en minimumprestatienormen voor waterverbruik voor te stellen. • Openbaar-privaat initiatief om een technologische doorbraak te bereiken op het gebied van haalbare en betaalbare methoden voor droge koeling, indien de juiste partners worden gevonden.	
---	--

2.3 Het veiligstellen van schoon en betaalbaar water voor iedereen, het versterken van de positie van consumenten en andere gebruikers

Toegang tot veilig en schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen is een mensenrecht. Dankzij drie decennia van ontwikkeling en uitvoering van de EU-waterwetgeving, waaronder de drinkwaterrichtlijn en de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater, in combinatie met aanzienlijke EU-investeringen, is de toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen in de hele EU in het algemeen gewaarborgd overeenkomstig de Europese pijler van sociale rechten⁴⁹. Toch leeft 1,5 % van de EU-bevolking zonder elementaire sanitaire voorzieningen en ongeveer 4 % heeft geen goede toegang tot veilig drinkwater. Acties op dit gebied moeten inclusieve en billijke inspanningen zijn die tegemoetkomen aan de behoeften van vrouwen en kwetsbare groepen, zoals personen met een handicap en minderheden, alsook van de minst welvarende EU-regio's om de sociale, economische en territoriale cohesie, met inbegrip van de ultraperifere regio's, te bevorderen. Voor deze regio's zijn de specifieke klimaatproblemen die zij ondervinden in verband met een ontoereikende waterinfrastructuur, hetgeen rechtstreeks van invloed is op de toegang tot drinkwater, van bijzonder belang. Het ondersteunen van waterfiltratiesystemen in gebieden met hard of zeer hard water is een ander relevant aspect.

Consumenten spelen een essentiële rol bij het verbeteren van de waterweerbaarheid. Naast de reeds gevestigde EU-milieukeur zal de verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten⁵⁰ consumenten helpen het waterverbruik te verminderen door voor minder vervuilende en waterefficiëntere producten te kiezen. Dit zou de vraag naar producten waarbij slim met water is omgesprongen, moeten verleggen en het schone en circulaire concurrentievermogen van de EU moeten stimuleren. Er ontstaan nieuwe particuliere initiatieven, zoals het “Unified Water Label”, om de waterefficiëntie van producten te beoordelen.

Wat het watergebruik in huisvesting en stadsplanning betreft, moeten energiebesparing en waterbesparing altijd gecombineerd worden. De nieuwe richtlijn energieprestatie van gebouwen⁵¹, waarin energie-efficiëntie, waaronder warmwaterefficiëntie, als een van haar doelstellingen wordt ondersteund, en het Nieuw Europees Bauhaus bieden aanzienlijke kansen

⁴⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en.

⁵⁰ Het onlangs vastgestelde werkplan inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en energie-etikettering 2025-2030 omvat textiel/kleding, ijzer en staal, en aluminium als producten waarvoor nieuwe eisen zullen worden ontwikkeld, evenals een aantal energiegerelateerde producten waarbij water een rol speelt, zoals vaatwasmachines en wasmachines waarvoor etiketten met eisen inzake ecologisch ontwerp en/of energielabels beschikbaar zullen zijn.

⁵¹ Op grond van de richtlijn energie-efficiëntie moeten de lidstaten ervoor zorgen dat regionale en lokale overheden lokale verwarmings- en koelingsplannen opstellen, ten minste in gemeenten met meer dan 45 000 inwoners.

om de inspanningen op het gebied van waterweerbaarheid in de bebouwde omgeving te stimuleren, terwijl de betrokkenheid van gebruikers en burgers wordt versterkt en de beste praktijken inzake waterweerbare ontwerpplannen en -concepten worden gedeeld. Dit zal worden weerspiegeld in het aanstaande werkprogramma 2026-2027 van de Nieuw Europees Bauhaus-faciliteit en in het komende plan voor betaalbare huisvesting, waarin ook rekening zal worden gehouden met de duurzaamheid van woningen, waaronder de waterweerbaarheid.

Er moet meer nadruk worden gelegd op het bewustzijn en de betrokkenheid van het publiek bij waterbeheer. Een sterker bewustzijn kan worden ondersteund door digitale hulpmiddelen en is van cruciaal belang om de bereidheid van de burgers om water te besparen, te vergroten, maar ook om hun blootstelling aan risico's van overstromingen of droogten te verminderen (zie punt 3). De volledige uitvoering van de vereisten inzake openbare informatie en transparantie zal bijdragen tot een sterker bewustzijn onder burgers en hun bereidheid om deel te nemen aan inclusief waterbeheer. De Commissie zal de uitwisseling van beste praktijken bevorderen om meer bewustzijn te creëren, zodat de samenleving in staat is om doeltreffender deel te nemen aan waterbeheer en aan stroomgebied- en overstromingsrisicobeheerplannen.

Het is essentieel dat waterprijsbeleid gebaseerd is op het daadwerkelijke verbruik, de milieueffecten en de draagkracht om de toegang tot water te waarborgen en tegelijkertijd de juiste stimulansen voor consumenten en andere gebruikers te creëren. De kaderrichtlijn water stimuleert een goed nationaal waterprijsbeleid, gebaseerd op een billijke verdeling van de kosten en het beginsel dat de vervuiler betaalt. De herziene drinkwaterrichtlijn en richtlijn stedelijk afvalwater zorgen voor regelmatige en uitgebreide informatie over het waterverbruik en de prijzen ervan en bieden advies over het verminderen ervan. De uitwisseling van beste praktijken zal de lidstaten helpen deze instrumenten op de meest doeltreffende manier te gebruiken.

Vlaggenschipacties — Het veiligstellen van schoon en betaalbaar water voor iedereen, het versterken van de positie van consumenten en andere gebruikers	Tijdschema
De watervoetafdruk van producten aanpakken bij het vaststellen of bijwerken van de eisen uit hoofde van de verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en de EU-milieukeur.	2025-2027
Beste praktijken op het gebied van bewustmaking van het publiek en de rol van de waterprijsstelling ter bevordering van waterefficiëntie, kostenherstel en het beginsel “de vervuiler betaalt” stimuleren, en daarmee samenhangend nationaal waterbeheer.	2026-2027
De inspanningen op het gebied van waterweerbaarheid in de bebouwde omgeving stimuleren via het komende werkprogramma 2026-2027 van de Nieuw Europees Bauhaus-faciliteit en in het komende plan voor betaalbare huisvesting.	2026

3. VIJF FACILITERENDE GEBIEDEN DIE DE WEG KUNNEN VRIJMAKEN VOOR EEN WATERWEERBAAR EUROPA

Om de in de strategie uiteengezette doelstellingen te bereiken, hebben wij een maatschappijbrede benadering nodig met nauwere samenwerking tussen burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en groepen die de natuur vertegenwoordigen, en toegewijde overheden die in verschillende beleidssectoren en op verschillende niveaus werkzaam zijn, en

waarbij alle belanghebbenden worden betrokken. De EU zal dit ondersteunen met acties op vijf gebieden.

3.1 Governance en uitvoering om verandering te stimuleren

Het bereiken van waterweerbaarheid zal afhangen van een betere uitvoering van het alomvattende EU-acquis inzake water, alsmede van sterkere synergieën met beleid in sectoren zoals landbouw, industrie, energie, vervoer en consumentenbescherming. De regelgevende instanties zijn al tientallen jaren actief om zowel in het milieu- als gezondheidsbeleid van de EU water te beschermen. Via de Europese Green Deal zijn verscheidene belangrijke wetgevingshandelingen herzien en gemoderniseerd, waardoor veel vooruitgang is geboekt. Zoals uit een recent verslag van de Commissie blijkt⁵², hebben tekortkomingen in de uitvoering en met betrekking tot financiering de verwezenlijking van de doelstellingen van de waterwetgeving tot nu toe aanzienlijk belemmerd. Bij de voorbereiding van hun derde stroomgebiedsbeheerplan en hun tweede overstromingsrisicobeheerplan hebben verschillende lidstaten bijvoorbeeld de aanbevelingen van de Commissie uit 2019 niet naar behoren opgevolgd en hebben zij nog geen adequate registers, controles en, in voorkomend geval, sancties ingevoerd om overmatige onttrekking van water te voorkomen.

De Commissie zal op basis van de bevindingen van haar meest recente evaluatie van de nationale plannen en van haar EU-brede en landspecifieke aanbevelingen de handhaving van de wetgeving opvoeren. Zij zal gestructureerde dialogen met de lidstaten opstarten om gezamenlijk te werken aan een versterkte uitvoering van het bredere EU-acquis inzake water. Het instrument voor technische ondersteuning kan de lidstaten helpen bij het aanpakken van watergerelateerde uitdagingen, waaronder die welke in het Europees Semester zijn vastgesteld.

Een vereenvoudiging van de EU-watervoorschriften kan een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering ervan. De Commissie evalueert regelmatig belangrijke stukken wetgeving, zoals de nitraatrichtlijn, die momenteel wordt geëvalueerd. Bovendien streeft de Commissie ernaar de elektronische rapportage in het kader van de kaderrichtlijn water te vereenvoudigen en efficiënter te maken, op basis van een lopende studie. De herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie zal ook leiden tot een aanzienlijke vereenvoudiging. In het kader van de uitvoering van het in artikel 9 van Richtlijn (EU) 2024/3019 betreffende de behandeling van stedelijk afvalwater bedoelde systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zal de Commissie een bijgewerkt onderzoek uitvoeren naar de kosten en de mogelijke gevolgen daarvan voor de betrokken sectoren. Bovendien zal de Commissie de lidstaten blijven ondersteunen bij de pragmatische opzet van nationale systemen om onverwachte of onbedoelde gevolgen te vermijden, met name voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van geneesmiddelen⁵³.

Een ruimtelijke ordening waarbij slim met water wordt omgesprongen, moet als leidraad dienen voor de duurzame uitrol van de groene en de digitale transitie. De Commissie zal de bestaande visualisatie-instrumenten verbeteren door milieugegevens en gegevens met betrekking tot water- en energienetwerken samen te voegen. Het doel is de lidstaten te informeren over de besluiten inzake ruimtelijke ordening door hen te helpen de beste gebieden

⁵² Verslag van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de uitvoering van de kaderrichtlijn water (2000/60/EG) en de overstromingsrichtlijn (2007/60/EG) — Derde reeks stroomgebiedbeheerplannen — Tweede reeks overstromingsrisicobeheerplannen (COM(2025) 2 final).

⁵³ Zoals ook gevraagd in de resolutie van het Europees Parlement van 7 mei 2025 inzake de Europese strategie voor waterweerbaarheid (2024/2104(INI)).

te identificeren voor het opzetten van waterintensieve bedrijfsactiviteiten en tegelijkertijd investeerders aan te trekken voor het herstel van de natuur en de modernisering van watervoorzieningsnetten ter ondersteuning van deze bedrijven.

Grensoverschrijdende samenwerking moet verder worden verbeterd. Europa heeft 75 grensoverschrijdende stroomgebieden. Hoewel de kaderrichtlijn water uitdrukkelijk van de lidstaten verlangt dat zij een gecoördineerde uitvoering voor internationale stroomgebieden garanderen, is er ruimte voor een meer geharmoniseerde beoordeling van de toestand van waterlichamen, een betere samenhang tussen de maatregelen die door stroomopwaarts en stroomafwaarts gelegen landen worden genomen, ook met partnerlanden aan de oevers die geen deel uitmaken van de EU, en meer aandacht voor het beheer van de waterhoeveelheid. De Commissie zal peer-to-peer-initiatieven ondersteunen om de samenwerking tussen organisaties, regio's en steden uit de stroomgebieden en zeegebieden te bevorderen, via EU-programma's en -initiatieven zoals Horizon Europa, het thematische partnerschap inzake "watergevoelige steden" van de stedenagenda voor de EU, en de praktijkgemeenschap van Cohesion for Transitions⁵⁴. Dit zal de belangrijke betrokkenheid van het regionale en lokale niveau garanderen, zoals blijkt uit initiatieven in het kader van Interreg-programma's.

Vlaggenschipacties — Governance en uitvoering om verandering te stimuleren	Tijdschema
De handhaving en lancering van gestructureerde dialogen met alle lidstaten versterken om de uitvoering van het EU-acquis inzake water te versnellen en op te schalen, op basis van de belangrijkste handhavingsprioriteiten die voortvloeien uit de meest recente beoordeling van de stroomgebiedbeheerplannen en overstromingsrisicobeheerplannen.	2025-2026
In het kader van de praktijkgemeenschap van Cohesion for Transitions regelmatige uitwisselingen organiseren met regio's, steden en waterschappen om de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van "sponslandschappen" en grensoverschrijdende wateractiviteiten in het kader van Interreg te bevorderen.	2025-2027
Een visualisatie-instrument opzetten die milieugegevens integreert met gegevens over water- en energienetwerken om de lidstaten bij te staan bij hun inspanningen op het gebied van ruimtelijke ordening om de beste gebieden in kaart te brengen waarop win-win-situaties voor waterintensieve bedrijfsactiviteiten kunnen worden gevonden.	2027

3.2 Financiering, investeringen en infrastructuur om een stabiele voorziening te bereiken

Zonder aanzienlijke aanvullende openbare en particuliere investeringen in alle fasen van het waterbeheer zal de vooruitgang op weg naar waterweerbaarheid te traag zijn of een ontoereikend effect hebben. De huidige jaarlijkse kapitaalinvesteringen voor watermaatregelen (van de EU, de EIB en de nationale begrotingen) bedragen ongeveer 55 miljard EUR (in prijzen van 2022), wat suggereert dat er een jaarlijkse investeringskloof van ongeveer 23 miljard EUR (0,1 % van het bbp van de EU) is voor de uitvoering van de

⁵⁴ https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/cohesion-4-transition_en.

bestaande waterwetgeving⁵⁵. Dit omvat investeringen om regen in groen water (opgeslagen in terrestrische ecosystemen) om te zetten door middel van op de natuur gebaseerde oplossingen, en in grijs water (gebruikt in stadsvestigingen of industriële processen) en in blauw water (rivieren en zeeën) om het weer geschikt te maken voor de natuur. De investeringen moeten alle stadia van het waterbeheer bestrijken en op geïntegreerde wijze worden gepland, waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige klimaatscenario's en de beoordeling van de daaruit voortvloeiende risico's. De investeringen moeten ook nieuwe watertechnologieën ondersteunen. De lidstaten kunnen bijvoorbeeld gebruikmaken van de in het BlueInvest-platform voorziene stimulansen in blauwe sectoren en de ontwikkeling van kritieke watergerelateerde technologieën die voldoen aan de vereisten van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP). Tegelijkertijd moeten de lidstaten subsidies vermijden die als bijwerking het milieu kunnen schaden of kunnen leiden tot een inefficiënt watergebruik.

In de recente tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid heeft de Commissie een uitzonderlijk pakket maatregelen voorgesteld om de lidstaten en regio's aan te moedigen te investeren in waterweerbaarheid. Dit pakket omvat tot 100 % EU-financiering en 30 % voorfinanciering voor investeringen in waterweerbaarheid die zijn geprogrammeerd in het kader van de specifieke prioriteit voor deze nieuwe specifieke doelstelling, evenals verschillende flexibiliteitsmogelijkheden.

Sommige lidstaten hebben problemen met het besteden van de beschikbare EU-middelen vanwege een gebrek aan administratieve capaciteit en juridische of organisatorische belemmeringen. De capaciteit om investeringen in waterweerbaarheid uit te voeren, moet worden verhoogd, met name in minder ontwikkelde regio's. Samen met op het juiste niveau doorgevoerde hervormingen op het gebied van waterbeheer kan technische bijstand ervoor helpen zorgen dat de beschikbare EU-middelen zo doeltreffend mogelijk worden ingezet.

Beschikbare EU-middelen moeten snel worden ingezet voor investeringen die gericht zijn op het terugdringen van lekkages door gebruik te maken van digitale instrumenten, slimme meters en technologieën die de waterefficiëntie verbeteren. Voor deze investeringen is een minder complexe planning nodig dan voor grote waterprojecten. De Commissie zal voor de lidstaten richtsnoeren opstellen voor “plug and play”-(proef)projecten op deze gebieden om de procedures te vereenvoudigen en te stroomlijnen.

Het volgende meerjarig financieel kader (MFK) biedt gelegenheid om de waterweerbaarheid verder te ondersteunen door middel van investeringen en hervormingen. In het kader van de nationale en regionale partnerschapsovereenkomsten kunnen de lidstaten zich richten op gebieden als een betere governance, risicobeoordeling en rampenparaatheid, verhoogde waterefficiëntie en hergebruik, prioritaire vermindering van de vraag en verbeterde controles. Voorts zal de Commissie de lidstaten aanmoedigen om samen te werken in het kader van een initiatief voor groene en blauwe corridors ter ondersteuning van het herstel van ecologische omgevingen en infrastructuur, met inbegrip van rivieren, wetlands en kustlijnen.

⁵⁵ DG Milieu, “Environmental investment needs, financing and gaps in the EU-27”, update 2024 (interne analyse). Opgemerkt moet worden dat dit bedrag grotendeels is gebaseerd op de behoeften aan watervoorziening en sanitaire voorzieningen, terwijl de kosten voor andere maatregelen in verband met de uitvoering van de KRW en de overstromingsrichtlijn mogelijk niet volledig in aanmerking zijn genomen.

Bovendien intensiveert de Commissie haar samenwerking met de Europese Investeringsbank Groep (EIB-groep) om de openbare en particuliere investeringen op het gebied van water, zowel in de EU als wereldwijd, op te voeren. De EIB-groep, die op dit moment al de grootste financier ter wereld is in de watersector, heeft een waterprogramma ontwikkeld ter ondersteuning van de strategie voor waterweerbaarheid van de Commissie met meer dan 15 miljard EUR aan geplande financiering in de periode 2025-2027 voor projecten die de toegang tot water, de bestrijding van verontreiniging, de weerbaarheid en het concurrentievermogen van de EU-watersector verbeteren, onder meer door middel van grote infrastructuren en op de natuur gebaseerde oplossingen. Voorts zullen de Commissie en de Europese Investeringsbank hun krachten bundelen om knelpunten bij het uitvoeren van waterinvesteringen aan te pakken. Dit omvat het voorstel voor een nieuw adviescentrum voor duurzaam water om de technische bijstand van de EIB bij het opzetten van de pijplijn van projecten te financieren, alsmede een betere kwantificering van financieringsbehoeften en -mogelijkheden om investeringen in water te vergemakkelijken.

Particuliere investeringen zullen aanzienlijk moeten worden verhoogd. Samenwerking met financiële instellingen kan meer particuliere financiering voor waterweerbaarheid aantrekken door middel van gemengde financieringsbenaderingen, innovatieve modellen zoals “Water as a Service” (water als dienst) en gestructureerde ecosystemen voor groene en blauwe obligaties. Programma’s voor het belonen van ecosysteemdiensten kunnen ook bijdragen tot de totstandbrenging van de noodzakelijke markten. De Commissie zal een routekaart voor natuurcredits vaststellen om het potentieel van deze instrumenten te benutten en de uitbreiding van deze markten te stimuleren. Bovendien zijn het vereenvoudigde EU-kader voor duurzame financiering en de uitrol van de spaar- en investeringsunie bedoeld om de financieringsmogelijkheden voor EU-bedrijven, ook in de watersector, te vergroten.

De door het klimaat veroorzaakte verstoringen zetten de businesscase voor waterinvesteringen kracht bij, en innovatieve benaderingen kunnen aanzienlijke particuliere investeringen helpen ontsluiten. Water wordt in toenemende mate erkend als een financieel belangrijke factor voor bedrijven, investeerders en overheden. Maar er zijn aanzienlijke obstakels om particuliere investeringen in water te stimuleren, waarvoor vaak een nauwe samenwerking tussen verschillende belanghebbenden nodig is, niet in de laatste plaats het meeliftprobleem dat moeten worden overwonnen. De Commissie zal een Water Resilience Investment Accelerator (instrument voor versnelde investeringen in waterweerbaarheid) oprichten om 20 innovatieve proefprojecten voor natuurlijke waterretentie en waterefficiëntie uit te voeren, waarbij lokale beleggers in water, aanbieders van oplossingen en probleem eigenaren samenkomen om vergelijkbare acties in de hele EU te stimuleren. Hierbij zou ook kunnen worden voortgebouwd op de netwerken van Living Labs die bijvoorbeeld in het kader van Europese partnerschappen en missies zijn opgezet. Om tegemoet te komen aan de groeiende uitdaging van het verzekeren van economische verliezen als gevolg van natuurrampen, waaronder waterrampen, in de EU, zal de Commissie mogelijke oplossingen onderzoeken om de kloof in verzekeringsbescherming te verkleinen, door gevolg te geven aan de voorstellen van de Europese Centrale Bank en de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen⁵⁶. De stimulansen voor betere informatie, prijsstelling en controle van het waterverbruik (zie punt 2.3) zullen de businesscase voor waterinvesteringen ook aantrekkelijker helpen maken, waaronder in sectoren die sterk afhankelijk zijn van water en steeds kwetsbaarder zijn voor schaarste, zoals landbouw, aquacultuur en energie.

⁵⁶ De ECB en Eiopa, “Towards a European system for natural catastrophe risk management”, gezamenlijke nota, december 2024.

Vlaggenschipacties — Financiering, investeringen en infrastructuur om een stabiele voorziening te bereiken	Tijdschema
In samenwerking met de Commissie het EIB-waterprogramma en een adviescentrum voor duurzaam water opzetten om de bijstand aan potentiële kredietnemers te intensiveren en de pijplijn van projecten te vergroten.	2025
De lidstaten en de regio's ondersteunen bij de heroriëntatie van de fondsen van het cohesiebeleid voor waterweerbaarheid in het kader van de tussentijdse evaluatie.	2025
Een Water Resilience Investment Accelerator (instrument voor versnelde investeringen in waterweerbaarheid) oprichten.	2026-2027
Een initiatief voor groene en blauwe corridors lanceren ter ondersteuning van het herstel van ecologische omgevingen en infrastructuur, waaronder het herstel van rivieren, wetlands en kustlijnen, om de waterkringloop te herstellen op basis van een "bron tot zee"-benadering.	2027
Een routekaart voor natuurcredits vaststellen om het potentieel van deze instrumenten te benutten en de uitbreiding van deze markten te stimuleren.	2025

3.3 Digitalisering en artificiële intelligentie ter versnelling en vereenvoudiging van een gezond waterbeheer

Digitalisering heeft een aanzienlijk potentieel om een revolutie op het gebied van waterbeheer teweeg te brengen en duurzaam watergebruik te bevorderen. Digitalisering zal tijdige inzichten opleveren met het oog op een betere beleidsvorming en een beter ontwerp en betere werking van waterinfrastructuur en -diensten. Op de markt zijn tal van digitale oplossingen beschikbaar, waaronder artificiële intelligentie⁵⁷. Toch verloopt de toepassing ervan nog altijd te traag en ongelijkmatig.

Om dit grotendeels onbenutte potentieel te ontsluiten en voort te bouwen op de komende mededelingen over de data-unie en over de toepassing van AI, zal de Commissie een actieplan vaststellen dat gericht is op de specifieke uitdagingen van de watersector, zoals analoge en verouderde systemen, zeer grote datasets verspreid over veel verschillende opslagplaatsen. Het gaat hierbij om twee pijlers: i) inzet van digitale oplossingen door middel van financiering en kennisdeling om digitale vaardigheden op te bouwen en technologieoverdracht in de watersector aan te moedigen, en ii) ondersteuning van het delen van watergegevens door de ontwikkeling van nationale gegevensportalen te bevorderen om versnippering tegen te gaan en gegevens eenvoudig vindbaar, kosteloos toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar te maken, overeenkomstig de vereisten van de richtlijn open data⁵⁸.

Een éénloketsysteem van voor waterbeheer relevante aardobservatieproducten zal het beheer van water vanuit de ruimte gemakkelijk toegankelijk maken voor iedereen. Hoewel aardobservatie al tientallen jaren wordt ingezet om droogten en overstromingen te voorspellen, is het dagelijkse gebruik ervan voor waterbeheer beduidend minder verbreid.

⁵⁷ Hierbij kan onder meer worden gedacht aan slimme meters die realtimegegevens verstrekken over watergebruik, systemen voor preventief onderhoud en lekdetectie, digitale tweelingen, evenals producten op basis van ter plekke of via drone- of satellietsensoren gegenereerde gegevens.

⁵⁸ Richtlijn (EU) 2019/1024 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie.

Copernicus en de zes gespecialiseerde diensten ervan bieden een uitgebreid portfolio aan watergerelateerde producten die volledig, open en kosteloos beschikbaar worden gesteld. Toch is deze informatie versnipperd. De Commissie zal een éénloketsysteem van voor waterbeheer relevante aardobservatieproducten oprichten — een centraal aanspreekpunt voor water — om watergerelateerde gegevens, producten en instrumenten van Copernicus samen te brengen en de toegang tot en het gebruik van deze gegevens te vergemakkelijken. Het zal de samenwerking tussen de aardobservatie- en waterbeheergemeenschappen bevorderen, in samenwerking met het Kenniscentrum voor aardobservatie van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek, en ervoor zorgen dat de producten van Copernicus beantwoorden aan de behoeften van gebruikers en beleidsmakers.

Waterbeheerautoriteiten en plannings- en vergunningverlenende autoriteiten, alsmede de particuliere sector, kunnen hulp nodig hebben bij de beoordeling van risico's als gevolg van klimaatverandering. Digitale modellen die door de Commissie worden ontwikkeld, zoals de digitale tweeling van de oceaan en het initiatief “Bestemming Aarde”, zullen de beoordeling van de waterhuishouding en de beschikbaarheid van water op de lange termijn bij verschillende scenario's van klimaatverandering of menselijke activiteiten ondersteunen. Deze capaciteiten kunnen vóór 2030 ter beschikking van nationale en lokale overheden worden gesteld.

Vlaggenschipacties — Digitalisering en artificiële intelligentie ter versnelling en vereenvoudiging van een gezond waterbeheer	Tijdschema
De toepassingen “Bestemming Aarde” en de Europese digitale tweeling van de oceaan in het kader van waterweerbaarheid ontwikkelen en implementeren, en deze capaciteiten uiterlijk in 2030 ter beschikking stellen van nationale en lokale overheden in de EU.	2025-2030
Een EU-breed actieplan ontwikkelen voor digitalisering in de watersector, met inbegrip van een EU-breed initiatief voor slimme meters voor iedereen.	2026
In het kader van Copernicus een centraal aanspreekpunt voor water opzetten.	2026

3.4 Onderzoek en innovatie, waterindustrie en vaardigheden ter versterking van het concurrentievermogen

Innovatie op het gebied van water moet worden opgeschaald, op basis van de EU-strategie voor startende en opschalende bedrijven. Water is een belangrijk onderdeel geweest van de kaderprogramma's voor O&I van de EU, en er is reeds een groot aantal innovatieve ideeën en oplossingen ontwikkeld in Europa. De daadwerkelijke implementatie van deze oplossingen na de projectfase verloopt echter nog traag. Om deze kwestie aan te pakken, zal de Commissie een wisselwerking tussen wetenschap en beleid ontwikkelen om de kennis uit door de EU en de lidstaten gefinancierde O&I-acties te benutten.

De Commissie zal een industriële alliantie in het teken van het slim omspringen met water oprichten om de consolidatie ervan te ondersteunen door innovatie, het concurrentievermogen en het verkrijgen van de nodige kennis op het gebied van water te stimuleren. Voorts zal de Commissie, in overeenstemming met de Clean Industrial Deal, onderzoeken hoe overheidsopdrachten in desbetreffende openbare aanbestedingen de overwegingen inzake waterweerbaarheid kunnen bevorderen en een vereenvoudigde markttoegang voor kmo's kunnen bevorderen om hen te helpen hun innovatiepotentieel te benutten. Als aanvulling op deze initiatieven zal de Commissie ook een Europese academie voor water oprichten om tegemoet te komen aan de capaciteitsbehoeften in de Europese

watersector, waarbij publiek-private partnerschappen, innovatie en technologieoverdracht worden bevorderd om tekorten aan vaardigheden aan te vullen.

Mensen van alle leeftijden en in verschillende disciplines moeten nieuwe vaardigheden ontwikkelen. De werkgelegenheid in de watersector is de laatste jaren toegenomen en deze tendens zal zich voortzetten⁵⁹. Zowel overheden als de particuliere sector worden echter geconfronteerd met een vergrijzende beroepsbevolking en een tekort aan vaardigheden, met name op technische gebieden zoals waterzuivering en -beheer, alsook in verband met digitale vaardigheden. Met het pakket voor de vaardigheidsunie, waaronder het Europees Sociaal Fonds Plus, kan de opleiding van autoriteiten, professionals in het waterbeheer en gemeenschappen worden gestimuleerd. Met het oog op zoet water en de oceaan moeten vaardigheden op het gebied van wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM) worden bevorderd⁶⁰. Om het waterpersoneel van de EU de juiste vaardigheden aan te reiken, zullen de Commissie, de waterindustrie van de EU en belanghebbenden samenwerken, onder meer aan de mogelijke lancering van een grootschalig partnerschap voor vaardigheden. Bovendien zal de Commissie de beroepsopleiding verbeteren door haar steun aan het platform voor beroepsopleiding op het gebied van water te intensiveren. Ook zal zij gebruikmaken van het bestaande netwerk van Europese blauwe scholen om de geletterdheid en het bewustzijn te vergroten teneinde de bescherming van zoet water en de oceanen aan te pakken op basis van een “bron tot zee”-benadering.

Ondanks de sterke kennisbasis zijn er nog steeds lacunes in de kennis over de Europese zoete en mariene wateren, de beschikbaarheid van waterbronnen, klimaatverandering en het verband tussen water, energie, voedsel en ecosysteem. Een doeltreffend gebruik van EU-onderzoeksfondsen kan bijdragen tot het op de markt brengen van innovatieve technologieën en het ondersteunen van kmo's. De Commissie zal, op basis van het geavanceerde onderzoek in het kader van de EU-missies “Onze oceanen en wateren herstellen” en “Aanpassing aan de klimaatverandering”, tegen eind 2026 een strategie voor onderzoek en innovatie op het gebied van waterweerbaarheid vaststellen om de versnippering van de EU-initiatieven op het gebied van onderzoek en innovatie aan te pakken.

Om het concurrentievermogen van Europa op het gebied van water te bevorderen door het stimuleren van innovatie en het dichten van de vaardigheden- en kenniskloof, moeten wij ten slotte meer synergieën creëren en industrie, onderwijs en onderzoek met elkaar verbinden op basis van een “bron tot zee”-benadering. Daarom zal de Commissie in 2026 in het kader van het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) een kennis- en innovatiegemeenschap (KIG) op het gebied van water-, mariene en maritieme sectoren en ecosystemen oprichten.

Vlaggenschipacties — Onderzoek en innovatie, waterindustrie en vaardigheden ter versterking van het concurrentievermogen	Tijdschema
Wisselwerking tussen wetenschap en beleid voor de verspreiding van de resultaten van door de EU gefinancierde O&I-projecten, bv. via een éénloketplatform.	2026
Onderzoeks- en innovatiestrategie voor waterweerbaarheid.	2026

⁵⁹ Cedefop (2023), “Skills in transition: the way to 2035”. Luxemburg: Publicatiebureau. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/438491>.

⁶⁰ Strategisch plan voor STEM-onderwijs: vaardigheden voor concurrentievermogen en innovatie (COM(2025) 89 final).

Industriële alliantie in het teken van het slim omspringen met water om het concurrentievermogen te stimuleren.	2026
Europese academie voor water.	2026-2027
Kennis- en innovatiegemeenschap (KIG) op het gebied van water-, mariene en maritieme sectoren en ecosystemen in het kader van het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT).	2026

3.5 Veiligheid en paraatheid ter versterking van de collectieve weerbaarheid

De lidstaten hebben klimaatgerelateerde bedreigingen en verlies van biodiversiteit, kwaadwillende aanvallen die verband houden met de verstoring van kritieke waterinfrastructuur en -voorziening, en accidentele verontreiniging van binnenwateren en mariene wateren als belangrijke waterrisico's geïdentificeerd. In de afgelopen jaren hebben dergelijke rampen geleid tot een toenemend aantal verzoeken om bijstand van het EU-mechanisme voor civiele bescherming (UCPM), zowel in Europa als in andere delen van de wereld. De EU zal blijf blijven geven van haar solidariteit voor grensoverschrijdende samenwerking, maar om te zorgen voor een efficiënt gebruik van de beschikbare middelen en de noodzaak van hulp bij rampen te verminderen, moet deze solidariteit standaard worden aangevuld met paraatheidsbeginselen. In dit verband zijn de RESTORE-verordening, die de lidstaten helpt om snel fondsen te mobiliseren⁶¹, en de tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid bijzonder relevant.

Burgers hebben lokale oplossingen nodig die hen beschermen en hen in staat stellen zich voor te bereiden op wat niet kan worden voorkomen, in overeenstemming met de Europese strategie voor een paraatheidsunie⁶². Bij deze acties moet rekening worden gehouden met stedenbouwkundige overwegingen om verontreiniging tegen te gaan en tegelijkertijd de beperking van en de aanpassing aan de klimaatverandering aan de orde te laten komen, droogte- en overstromingsrisicobeheer te verbeteren, het gebruik van digitale instrumenten en waarschuwingssystemen te optimaliseren en de koppeling van reeds bestaande instrumenten voor risicobeheer op Europees (zoals de instrumenten voor vroegtijdige waarschuwing van de dienst van Copernicus voor het beheer van noodsituaties⁶³), nationaal en lokaal niveau te versterken. Burgers en gemeenschappen moeten de mogelijkheid krijgen om zich aan te passen aan het klimaat en zich te beschermen tegen de risico's van overstromingen en droogten. Het beschikbaar stellen van informatie over de specifieke risico's van overstromingen en droogten voor gebouwen en grond is een eerste stap om de weerbaarheid van de samenleving te vergroten.

In de EU bestaan veel instrumenten om de bevolking te beschermen tegen watergerelateerde rampen of de gevolgen ervan te beperken, maar deze zijn niet altijd

⁶¹ Verordening (EU) 2024/3236 van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2024 tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/1057 en (EU) 2021/1058 wat betreft regionale noodhulp voor wederopbouw (RESTORE).

⁶² JOIN(2025) 130 final. Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de Europese strategie voor een paraatheidsunie.

⁶³ Dienst van Copernicus voor het beheer van noodsituaties met zijn systemen voor vroegtijdige waarschuwing voor bosbranden (Europees Bosbrandinformatiesysteem (EFFIS)), overstromingen (Europese en mondiale waarschuwingssystemen voor overstromingen — EFAS en GloFAS) en droogten (Europees en mondiaal Waarnemingscentrum voor droogte — EDO en GDO), het visualisatie-instrument voor gebieden met overstromingsrisico in het kader van bewustmaking.

voldoende bekend of worden niet altijd voldoende ingezet. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat burgers kennis kunnen nemen van de toenemende risico's van door het klimaat veroorzaakte waterrampen en deze kunnen beheren, zoals wordt opgeroepen in de Uniedoelstellingen inzake rampbestendigheid die zijn ontwikkeld in het kader van het EU-mechanisme voor civiele bescherming (UCPM)⁶⁴. De Commissie zal de EU-systemen voor vroegtijdige waarschuwing en monitoringsystemen voor overstromingen en droogten in realtime verbeteren door de acties van de lidstaten te ondersteunen, door het Europees Waarnemingscentrum voor droogte en het Europees waarschuwingssysteem voor overstromingen van de dienst van Copernicus voor het beheer van noodsituaties te versterken.

Weten waar onze zwakheden liggen en deze aanpakken, maakt ons weerbaarder.

Aangezien de frequentie en de ernst van de gevolgen van cyberaanvallen op watervoorzieningen toenemen, zullen een passende beveiligingsplanning en een beter begrip van kwetsbaarheden de Unie en de marktdeelnemers helpen om vijandige acties tegen de fysieke en digitale integriteit, waaronder de integriteit van infrastructuur voor de drinkwatervoorziening en de afvalwaterzuivering, en opzettelijke watergedragen verontreiniging tegen te gaan. Deze planning zal in hoge mate profiteren van de volledige uitvoering van de richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten (CER-richtlijn)⁶⁵ en de richtlijn betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie (NIS 2-richtlijn)⁶⁶. De komende mededeling van de Commissie tot vaststelling van niet-bindende richtsnoeren ter ondersteuning van de lidstaten bij het identificeren van hun kritieke entiteiten en het rapporteren over de resultaten van hun risicobeoordelingen zal, overeenkomstig het toepassingsgebied van de CER-richtlijn, van toepassing zijn op de sectoren drinkwater en afvalwater. Een ander belangrijk element om de weerbaarheid van de EU te versterken, is het ondersteunen van overheidsinstanties, het bedrijfsleven en het publiek bij de voorbereiding op toekomstige klimaatrisico's, onder meer door het gebruik van gemeenschappelijke klimaatreferentiescenario's en digitale instrumenten voor EU-systemen voor vroegtijdige waarschuwing en monitoring in realtime.

Vlaggenschipacties — Veiligheid en paraatheid ter versterking van de collectieve weerbaarheid	Tijdschema
Verbetering van de weerbaarheid van de waterinfrastructuur aan land en op zee door de uitvoering van de richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten.	2025
EU-systemen voor vroegtijdige waarschuwing en monitoringsystemen in realtime verbeteren door het Europees Waarnemingscentrum voor droogte en het Europees waarschuwingssysteem voor overstromingen van de dienst van Copernicus voor het beheer van noodsituaties te versterken.	Vanaf 2025
Een Europees klimaataanpassingsplan vaststellen.	2026

⁶⁴ De eerste Uniedoelstellingen inzake rampbestendigheid werden vastgesteld op grond van artikel 6, lid 5, van het UCPM-besluit en werden in februari 2023 gepubliceerd. Aanbeveling tot vaststelling van Uniedoelstellingen inzake rampbestendigheid (PB C 56 van 15.2.2023, blz. 1). Mededeling over EU-doelstellingen inzake rampbestendigheid: samenwerken om toekomstige noodsituaties aan te pakken (COM(2023) 61 final).

⁶⁵ De lidstaten zullen uiterlijk in 2026 een strategie vaststellen voor het verbeteren van de weerbaarheid van kritieke entiteiten in de sectoren drinkwater en afvalwater.

⁶⁶ Richtlijn (EU) 2022/2555 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie (NIS 2-richtlijn) (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 80).

4. ACTIE IN MONDIAAL PERSPECTIEF — HET GOEDE VOORBEELD GEVEN, TOEZEGGINGEN EN INITIATIEVEN

Er zijn nog vijf jaar te gaan tot het einde van de Agenda 2030. De vooruitgang in de richting van duurzameontwikkelingsdoelstelling 6⁶⁷ ligt ver onder het vereiste tempo. Wereldwijd hebben 2,2 miljard mensen nog steeds geen toegang tot veilig drinkwater, meer dan de helft van de mensheid heeft geen toegang tot veilige sanitaire voorzieningen, en veel stroomgebieden kampen met een steeds verdere achteruitgang van het milieu, wat een gevaar vormt voor de gezondheid van het ecosysteem en de beschikbaarheid van water, en wordt verergerd door klimaatverandering. Wetlands zijn de meest doeltreffende waterbeheerders van de natuur, maar over de hele wereld verdwijnen zij drie keer sneller dan bossen, waardoor het risico op verwoestijning en overstromingen toeneemt. Naar schatting zal bijna de helft van de wereldbevolking tegen 2030 te lijden hebben onder waterstress⁶⁸.

Snelle en transformatieve mondiale acties, waaronder een herdefiniëring van de manier waarop wij water waarderen en beheren voor het algemeen belang, is nodig om een versnelde watercrisis te voorkomen. Door middel van haar acties in het kader van de Global Gateway-strategie zal de EU bijdragen tot de bescherming en het herstel van de wereldwijde waterkringloop, de opbouw van een economie die slim met water omspringt en de waarborging van waterzekerheid voor iedereen, in overeenstemming met de doelstellingen op EU-niveau van deze strategie en het Pact voor de Toekomst⁶⁹. De EU zal strategische partnerschappen en waterdiplomatie uitbreiden om geïntegreerd waterbeheer, de “bron tot zee”-benadering, het gebruik van op de natuur gebaseerde oplossingen, investeringen in duurzaam water en sanitaire voorzieningen voor iedereen, en innovatiegestuurde beleidshervormingen te bevorderen. Als onderdeel van de opbouw van een circulaire en concurrerende economie die slim met water omspringt, zal de EU wereldwijde initiatieven ondersteunen om waterefficiëntie en hergebruik van water in alle economische sectoren te bevorderen. Bovendien zal de EU de afronding en vaststelling van de richtsnoeren van de Codex Alimentarius⁷⁰ ondersteunen om wereldwijd een microbiologisch veilig gebruik en hergebruik van water in de voedselproductie te garanderen.

Het verband tussen water, vrede en veiligheid zal worden versterkt door humanitaire, ontwikkelings- en vredesactoren samen te brengen die zich inzetten voor de naleving van het internationaal humanitair recht ter ondersteuning van de veiligheid en beveiliging van waterbronnen, waterpersoneel en infrastructuur in conflictgebieden. Door het vaststellen van minimale milieueisen voor door de EU gefinancierde humanitaire hulpverleningsacties bevordert de EU de duurzaamheid van de watervoorraden in gebieden die met name worden getroffen door watertekorten⁷¹.

Een sterker mondiaal waterbeheer is essentieel voor gestage vooruitgang, strategische sturing en het tegengaan van versnippering. De VN-Waterconferentie van 2023 heeft water

⁶⁷ SDG 6 — Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.

⁶⁸ VN-verslag van 2024 getiteld “World Water Development Report: Water for Prosperity and Peace”.

⁶⁹ [Resolutie 79/1 van de AVVN](#).

⁷⁰ fa0.org/fao-who-codexalimentarius/sh-proxy/tr/?lnk=1&url=https%253A%252F%252Fworkspace.fao.org%252Fsites%252Fcodex%252FStandards%252FCXG%2B100-2023%252FCXG_100e.pdf.

⁷¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/climate-change-and-environment_en.

stevig in het wereldwijde politieke landschap gepositioneerd met de ambitieuze wateractieagenda⁷², gevolgd door de resolutie over water van UNEA-6⁷³, de systeembrede strategie voor water en sanitaire voorzieningen⁷⁴, en de benoeming van de speciale VN-gezant voor water. De EU zal zich inzetten voor een ambitieus en actiegericht resultaat van de volgende VN-waterconferenties, waaronder een regelmatig intergouvernementeel proces van de VN over water, de integratie van water in multilaterale processen en de betrokkenheid bij belangrijke coalities. De EU zal partnerlanden ook betrekken bij het beheer van water, onder meer door het opbouwen van haar netwerk van watergezanten van de EU-lidstaten.

De EU zal de uitbreiding van het VN-Waterverdrag ondersteunen⁷⁵ als middel om duurzaam beheer van gedeelde waterbronnen, conflictpreventie, vredesopbouw, veiligheid en economische ontwikkeling te bevorderen. Via Global Gateway⁷⁶ stelt Team Europa (de Commissie, de EIB en de instellingen voor ontwikkelingsfinanciering van de lidstaten) meer dan 1,2 miljard EUR ter beschikking voor de ondersteuning van governance, kennis en investeringen in 18 belangrijke grensoverschrijdende watergebieden in 47 landen in Afrika en Centraal-Azië. Dit omvat initiatieven zoals het Internationale Fonds voor het Aralmeer en het programma Blue Africa.

De EU zal partnerschappen tussen landen en regio's op het gebied van water versterken. Hieronder vallen onder meer de wateragenda 2030 van de Unie voor het Middellandse Zeegebied en het aanstaande nieuwe pact voor het Middellandse Zeegebied, om de toenemende waterschaarste en de gevolgen voor het klimaat in de regio aan te pakken. De EU zal kandidaat-lidstaten en buurlanden ondersteunen, onder meer via het investeringskader voor de Westelijke Balkan en het oostelijk nabuurschap en de faciliteit voor Oekraïne. In deze context is de strategische EU-aanpak voor de Zwarte Zee⁷⁷ van bijzonder belang om de lokale gemeenschappen te ondersteunen tegen onder meer oorlogsgerelateerde milieuschade. De EU zal voorstellen om de desbetreffende wetgeving inzake water in het acquis van het Verdrag tot oprichting van de Energiegemeenschap⁷⁸ op te nemen. De EU en Centraal-Azië zullen hun samenwerking versterken door middel van het onlangs overeengekomen strategisch partnerschap, met een investeringspakket van 12 miljard EUR voor de Global Gateway, dat zich zal richten op vier belangrijke prioriteiten, waaronder klimaat, water en energie. De geavanceerde waterindustrie van de EU is van cruciaal belang om partnerlanden te ondersteunen, waterefficiënte technologieën te ontwikkelen, duurzame infrastructuur te financieren en innovatie te stimuleren. De EU zal beleidsstimulansen, financieringsmechanismen en kmo's op het gebied van water ondersteunen om desbetreffende marktkansen te benutten.

⁷² <https://sdgs.un.org/conferences/water2023/action-agenda>, met 33 toezeggingen van de EU, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7443-2023-INIT/en/pdf>.

⁷³ <https://docs.un.org/en/UNEP/EA.6/RES.13>.

⁷⁴ [UN System-wide Strategy for Water and Sanitation July2024 vs23July2024.pdf](#).

⁷⁵ Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren.

⁷⁶ Europese strategie om de meest dringende mondiale uitdagingen aan te pakken en tot 300 miljard EUR aan investeringen te mobiliseren voor duurzame en kwalitatief hoogwaardige projecten https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_nl.

⁷⁷ JOIN(2025) 135/3, Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad — Strategische aanpak van de Europese Unie voor het Zwarte Zeegebied.

⁷⁸ [Verdrag tot oprichting van de Energiegemeenschap — Startpagina Energiegemeenschap](#).

De EU blijft zich inzetten om de aanzienlijke kloof in de internationale waterfinanciering te helpen dichten. Via de Global Gateway blijven de EU en haar lidstaten de grootste bijdrage leveren aan officiële ontwikkelingshulp, onder meer voor waterinfrastructuur en op de natuur gebaseerde oplossingen, versterkt door het mobiliseren van de betrokkenheid van de particuliere sector via het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling (EFDO+). De EIB en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling hebben zich samen met andere multilaterale ontwikkelingsbanken ertoe verbonden de financiering van waterzekerheid te verhogen en zullen hun samenwerking verder uitbreiden⁷⁹. De EU zal investeringen blijven ondersteunen, met name door middel van blendingmechanismen en garanties, en het investeringsklimaat blijven verbeteren door hervormingen van de wetgeving te vergemakkelijken en hoge sociale en milieunormen te bevorderen. Dit omvat initiatieven zoals Climate Investor 2, een gemengde financieringsfaciliteit die tot 2,2 miljard EUR beschikbaar stelt voor projecten op het gebied van water-, sanitaire en oceaaninfrastructuur, evenals strategische aanbestedingen en steun voor ecologische, sociale en governancekaders. Partnerschappen voor schone handel en investeringen zouden ook een rol kunnen spelen.

Vlaggenschipacties — Actie in mondiaal perspectief — het goede voorbeeld geven, toezeggingen en initiatieven	Tijdschema
Waterweerbaarheid bevorderen via de Global Gateway door steun te verlenen aan prioritaire watergerelateerde initiatieven en door de betrokkenheid van landen en regio's te versterken.	Vanaf 2025

5. CONCLUSIES

De Commissie roept de lidstaten, de institutionele partners, het bedrijfsleven en alle geledingen van de samenleving op acties uit te voeren volgens de in deze strategie aangegeven weg.

Met ingang van december 2025 zal de Commissie om de twee jaar een forum voor waterweerbaarheid bijeenroepen, dat in een inclusieve dialoog Europese en andere belanghebbenden bijeenbrengt om de vooruitgang in kaart te brengen die is geboekt bij het verbeteren van de waterweerbaarheid op alle niveaus van de overheid, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld, en de uitvoering van deze strategie monitoren.

In 2027 zal de Commissie een tussentijdse evaluatie uitvoeren van de voortgang bij de uitvoering van de in deze strategie opgenomen acties. De Commissie zal ook een eerste evaluatie uitvoeren van de toepassing van de aanbeveling “waterefficiëntie eerst”. In dit verband kunnen sommige acties worden bijgewerkt of herzien.

In 2029 zal de Commissie de geboekte vooruitgang evalueren, met inbegrip van een volledige evaluatie van de nationale acties die zijn ondernomen in overeenstemming met de aanbeveling “waterefficiëntie eerst”. De Commissie zal ook mogelijke verdere acties vaststellen die nodig zijn om opkomende problemen aan te pakken en de vastgestelde doelstellingen en acties dienovereenkomstig herzien, indien nodig, met het oog op het bereiken van waterweerbaarheid in alle sectoren van de samenleving.

⁷⁹ <https://www.eib.org/files/press/CommitmenttoWaterSecuritywithlogos.pdf>.

BIJLAGE I — VOLLEDIGE LIJST VAN ACTIES

	ACTIES	Tijdschema
HERSTEL EN BESCHERMING VAN DE WATERKRINGLOOP		
	Onder meer via gestructureerde dialogen met de lidstaten prioriteiten vaststellen voor de uitvoering van de kaderrichtlijnen water en de overstromingsrichtlijn, met de nadruk op waterkwaliteit en -kwantiteit.	2025-2026
	Herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie.	2027
	Indicatoren voor waterschaarste en technische richtsnoeren voor droogtebeheerplannen ontwikkelen.	2026-2027
	De grootste bronnen van verontreiniging aanpakken: • openbaar-privaat initiatief om een technologische doorbraak te bereiken op het gebied van haalbare en betaalbare methoden voor de detectie en sanering van PFAS en andere persistente chemische stoffen, indien de juiste partners worden gevonden; • een hulppakket voor de lidstaten lanceren ter ondersteuning van acties om de verontreiniging door nutriënten terug te dringen, onder meer door middel van verbeterde modellen, interactieve kaarten en de uitwisseling van beste praktijken.	2027 2026-2027
EEN ECONOMIE OPBOUWEN DIE SLIM MET WATER OMSPRINGT, MENSEN NIET AAN HUN LOT OVERLAAT, HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE EU ONDERSTEUNT EN INVESTEERDERS AANTREKT		
	Aanbeveling over het beginsel “waterefficiëntie eerst”, richtsnoeren en EMA-verslag over het onbenutte waterefficiëntiepotentieel.	2025-2026
	De invoering van praktijken voor hergebruik van water, ook buiten de landbouw, ondersteunen en de verordening inzake hergebruik van water herzien.	2026-2028
	<u>Openbare watervoorziening:</u> • De terugdringing van lekkages en de modernisering van de infrastructuur ondersteunen en diepgaande gegevensbeoordeling.	2025-2028
	<u>Landbouw:</u> • Maximaal gebruikmaken van de strategische GLB-plannen voor waterweerbaarheid door middel van kennisdeling en innovatieve oplossingen die worden bevorderd door het GLB-netwerk van de EU, het Europees innovatiepartnerschap (EIP-AGRI), en verbeterde en onafhankelijke landbouwadviesdiensten. • In de volgende programmeringsperiode landbouwers blijven stimuleren om de milieu- en klimaatprestaties van hun bedrijven te verbeteren, onder meer in de richting van een beter waterbeheer.	2025-2026
	<u>Industrie en energie:</u> • Het lanceren van een proefproject ter bevordering van waterefficiëntie, met inbegrip van technologieën voor	2025-2026

	waterloze en gesloten waterkringlopen, in geselecteerde industriële clusters. • Watervverbruik opnemen in de parameters van een gemeenschappelijk EU-systeem om de duurzaamheid van datacentra te beoordelen en minimumprestatienormen voor watervverbruik voor te stellen. • Openbaar-privaat initiatief om een technologische doorbraak te bereiken op het gebied van haalbare en betaalbare methoden voor droge koeling, indien de juiste partners worden gevonden.	
	De uitwisseling bevorderen van beste praktijken inzake zoetwaterbalansen, waarin waterstromen, waterefficiëntie en slimme watermeters in alle economische sectoren worden meegenomen.	Vanaf 2025
	De kwaliteit van de beschikbare gegevens over water beoordelen en, in voorkomend geval, een wetgevingsvoorstel indienen tot invoering van nieuwe modules voor milieu-economische rekeningen met het oog op waterrekeningen.	Uiterlijk eind 2026
HET VEILIGSTELLEN VAN SCHOON EN BETAALBAAR WATER VOOR IEDEREEN, HET VERSTERKEN VAN DE POSITIE VAN CONSUMENTEN EN ANDERE GEBRUIKERS		
	De watervoetafdruk van producten aanpakken bij het vaststellen of bijwerken van de eisen uit hoofde van de verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en de EU-milieukeur.	2025-2027
	Beste praktijken op het gebied van bewustmaking van het publiek en de rol van de waterprijsstelling ter bevordering van waterefficiëntie, kostenherstel en het beginsel “de vervuiler betaalt” stimuleren, en daarmee samenhangend nationaal waterbeheer.	2026-2027
	De inspanningen op het gebied van waterweerbaarheid in de bebouwde omgeving stimuleren via het komende werkprogramma 2026-2027 van de Nieuw Europees Bauhaus-faciliteit en in het komende plan voor betaalbare huisvesting.	2026
GOVERNANCE EN UITVOERING OM VERANDERING TE STIMULEREN		
	De handhaving en lancering van gestructureerde dialogen met alle lidstaten versterken om de uitvoering van het EU-acquis inzake water te versnellen en op te schalen, op basis van de belangrijkste handhavingsprioriteiten die voortvloeien uit de meest recente beoordeling van de stroomgebiedbeheerplannen en overstromingsrisicobeheerplannen.	2025-2026
	In het kader van de praktijkgemeenschap van Cohesion for Transitions een regelmatige uitwisseling organiseren met regio's, steden en waterschappen om de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van “sponslandschappen” en grensoverschrijdende wateractiviteiten in het kader van Interreg te bevorderen.	2025-2027
	Een visualisatie-instrument opzetten die milieugegevens integreert met gegevens over water- en energienetwerken om de lidstaten bij te staan bij hun inspanningen op het gebied van ruimtelijke ordening om de beste gebieden in kaart te brengen waarop win-win-situaties voor waterintensieve bedrijfsactiviteiten kunnen worden gevonden.	2027
	Een forum voor waterweerbaarheid oprichten.	Vanaf 2026

FINANCIERING, INVESTERINGEN EN INFRASTRUCTUUR OM EEN STABIELE VOORZIENING TE BEREIKEN		
	In samenwerking met de Commissie het EIB-waterprogramma en een adviescentrum voor duurzaam water opzetten om de bijstand aan potentiële kredietnemers te intensiveren en de pijplijn van projecten te vergroten.	2025
	De lidstaten en de regio's ondersteunen bij de heroriëntatie van de fondsen van het cohesiebeleid voor waterweerbaarheid in het kader van de tussentijdse evaluatie.	2025
	Een Water Resilience Investment Accelerator (instrument voor versnelde investeringen in waterweerbaarheid) oprichten.	2026-2027
	Een initiatief voor groene en blauwe corridors lanceren ter ondersteuning van het herstel van ecologische omgevingen en infrastructuur, waaronder het herstel van rivieren, wetlands en kustlijnen, om de waterkringloop te herstellen op basis van een "bron tot zee"-benadering.	2027
	Een routekaart voor natuurcredits vaststellen om het potentieel van deze instrumenten te benutten en de uitbreiding van deze markten te stimuleren.	2025
	Het instrument voor technische ondersteuning gebruiken om de lidstaten te helpen bij het aanpakken van watergerelateerde uitdagingen, met name die welke in het Europees Semester zijn vastgesteld.	Vanaf 2025
DIGITALISERING EN ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE TER VERSNELLING EN VEREENVOUDIGING VAN EEN GEZOND WATERBEHEER		
	De toepassingen "Bestemming Aarde" en de Europese digitale tweeling van de oceaan in het kader van waterweerbaarheid ontwikkelen en implementeren, en deze capaciteiten uiterlijk in 2030 ter beschikking stellen van nationale en lokale overheden in de EU.	2025-2030
	Een EU-breed actieplan ontwikkelen voor digitalisering in de watersector, met inbegrip van een EU-breed initiatief voor slimme meters voor iedereen.	2026
	In het kader van Copernicus een centraal aanspreekpunt voor water opzetten.	2026
ONDERZOEK EN INNOVATIE, WATERINDUSTRIE EN VAARDIGHEDEN TER VERSTERKING VAN HET CONCURRENTIEVERMOGEN		
	Wisselwerking tussen wetenschap en beleid voor de verspreiding van de resultaten van door de EU gefinancierde O&I-projecten, bv. via een éénloketplatform.	2026
	Onderzoeks- en innovatiestrategie voor waterweerbaarheid.	2026
	Industriële alliantie in het teken van het slim omspringen met water om het concurrentievermogen te stimuleren.	2026
	Europese academie voor water.	2026-2027
	Kennis- en innovatiegemeenschap (KIG) op het gebied van water-, mariene en maritieme sectoren en ecosystemen in het kader van het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT).	2026
	Verder onderzoek en innovatie stimuleren om duurzame ontzilting te bevorderen.	2026
	Water Tech challenge, in samenwerking met de EIC.	nog te bepalen
VEILIGHEID EN PARAATHEID TER VERSTERKING VAN DE COLLECTIEVE WEERBAARHEID		

	Verbetering van de weerbaarheid van de waterinfrastructuur aan land en op zee door de uitvoering van de richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten.	2025
	EU-systemen voor vroegtijdige waarschuwing en monitoringsystemen in realtime verbeteren door het Europees Waarnemingscentrum voor droogte en het Europees waarschuwingssystemen voor overstromingen van de dienst van Copernicus voor het beheer van noodsituaties te versterken.	Vanaf 2025
	Een Europees klimaatadaptatieplan vaststellen.	2026
	De preventie van door water overgedragen infectieziekten verbeteren door de uitvoering van Verordening (EU) 2022/2371 inzake ernstige grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen.	Vanaf 2022
ACTIE IN MONDIAAL PERSPECTIEF — HET GOEDE VOORBEELD GEVEN, TOEZEGGINGEN EN INITIATIEVEN		
	Waterweerbaarheid bevorderen via de Global Gateway door steun te verlenen aan prioritaire watergerelateerde initiatieven en door de betrokkenheid van landen en regio's te versterken.	Vanaf 2025
	Het mondiaal waterbestuur versterken door deel te nemen aan discussies over een toekomstig wereldwijd kader voor waterbestuur.	Vanaf 2025
	Grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van water bevorderen door de toetreding tot het VN-Waterverdrag te ondersteunen.	Vanaf 2025
	De toegang tot een verbeterde drinkwaterbron en/of sanitaire voorzieningen voor ten minste 70 miljoen personen ondersteunen, grotere investeringen mogelijk maken en het concurrentievermogen van de EU-waterindustrie stimuleren.	in behandeling
	Investeringen in op de natuur gebaseerde oplossingen in infrastructuur of in combinatie met infrastructuur aanzienlijk opschalen.	Vanaf 2026
	Water in internationale processen integreren, waaronder de drie Verdragen van Rio inzake klimaatverandering, biologische diversiteit en verwoestijning.	Vanaf 2025
	De uitvoering van de watergerelateerde doelstellingen en streefcijfers ⁸⁰ in het kader van het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal bevorderen.	in behandeling
	De betrokkenheid van de EU bij de Overeenkomst van Ramsar vergroten.	Vanaf 2025
	De betrokkenheid bij onder meer de G7, de G20, de coalitie voor samenwerking op het gebied van grensoverschrijdende wateren, de Freshwater Challenge en de Baku Water Dialogue vergroten.	Vanaf 2025
	De investeringsbehoeften van elke kandidaat-lidstaat beoordelen om aan het acquis inzake water te voldoen.	Vanaf 2026
	De betrokkenheid bij de Unie voor het Middellandse Zeegebied en het Blue Mediterranean Partnership.	Vanaf 2025

⁸⁰ <https://www.cbd.int/gbf/targets>.

BIJLAGE II — DE BELANGRIJKSTE TUSSENTIJDSE DOELSTELLINGEN VOOR DE PERIODE 2027-2033

Herstel en bescherming van de waterkringloop

Uiterlijk in 2030 zullen herstelmaatregelen worden genomen voor ten minste 30 % van de kust- en zoetwaterhabitats in de EU die niet in goede toestand verkeren (*verordening natuurherstel*).

Uiterlijk in 2030 komt ten minste 30 % van de soorten en habitats die momenteel niet in een gunstige toestand verkeren, wel in die categorie terecht of vertoont een sterke positieve trend (*EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030*).

Uiterlijk in 2030 zullen van minstens 25 000 km rivieren in de EU weer vrij stromende rivieren moeten worden gemaakt (*EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030*).

Uiterlijk in 2027 beschermen, verbeteren en herstellen de lidstaten alle oppervlakte- en grondwaterlichamen met de bedoeling een goede toestand te bereiken (*kaderrichtlijn water*).

Een economie opbouwen die slim met water omspringt, mensen niet aan hun lot overlaat, het concurrentievermogen van de EU ondersteunt en investeerders aantrekt

Uiterlijk in 2030 zullen de meest waterintensieve sectoren waterefficiënte praktijken hebben ingevoerd en verbeterd, met inbegrip van de volgende sectoren, op basis van de bestaande EU-wetgeving:

- Energie: nationale renovatieplannen voor gebouwen, die uiterlijk in 2026 moeten worden uitgevoerd, worden in elke lidstaat uitgerold om uiterlijk in 2050 bestaande gebouwen geleidelijk te renoveren tot zeer energie-efficiënte en koolstofarme gebouwen, onder meer door middel van benaderingen en programma's voor waterzuivering (*richtlijn energieprestatie van gebouwen*).
- Industrie: het waterverbruik zal in de grootste industriële en veeteeltproductieprocessen van de EU merkbaar worden verminderd (*richtlijn industriële emissies*).

Bovendien hebben de strategische GLB-plannen voor de landbouw uiterlijk in 2027 steun verleend voor praktijken (buiten de verplichte vereisten) om de gezondheid van de bodem te verbeteren (en dus de waterretentie te verbeteren en erosie te beperken) op 47 % van het landbouwareaal van de EU. Steun voor praktijken voor het duurzaam gebruik van pesticiden en een beter beheer van nutriënten zal respectievelijk 27 % en 15 % van het landbouwareaal van de EU bestrijken (GLB-steun en strategische GLB-plannen).

Uiterlijk in 2030 zullen de lidstaten met lekkageniveaus in watervoorzieningssystemen die de in 2028 vast te stellen EU-drempel overschrijden, een actieplan met maatregelen voor het terugdringen van lekkages in hun voorzieningsnetwerken indienen (*drinkwaterrichtlijn*).

Uiterlijk in 2030 zullen de Commissie en de lidstaten het hergebruik van gezuiverd stedelijk afvalwater voor alle toepasselijke doeleinden buiten de landbouw bevorderen en de haalbaarheid en passendheid beoordelen van het vaststellen van een EU-doelstelling voor het hergebruik van water in alle economische sectoren (*verordening inzake hergebruik van water*).

Het veiligstellen van schoon en betaalbaar water voor iedereen, het versterken van de positie van consumenten en andere gebruikers

Uiterlijk in 2027 zullen de lidstaten transparante drinkwater- en afvalwaterrekeningen opstellen om de consument meer bewust te maken van zijn of haar verbruik en de daadwerkelijke prijs van water, alsook bewakingssystemen invoeren voor het monitoren van de volksgezondheidsparameters in stedelijk afvalwater in geval van noodsituaties (*drinkwaterrichtlijn, richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater*).

Uiterlijk in 2029 zullen de lidstaten de Commissie informeren over de maatregelen die zij hebben genomen om de toegang tot drinkwater en sanitaire voorzieningen voor iedereen, met inbegrip van kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, te verbeteren, en de Commissie om de zes jaar hierover op de hoogte brengen (*drinkwaterrichtlijn en richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater*).

Uiterlijk in 2030 zal de EU de toegang van 70 miljoen personen tot een verbeterde drinkwaterbron en/of sanitaire voorzieningen ondersteunen (*verbintenis van de EU met de wateractieagenda*).

Uiterlijk in 2033 zullen alle EU-steden met meer dan 100 000 inwoners geïntegreerde plannen voor het beheer van stedelijk afvalwater opstellen, waarbij op de natuur gebaseerde oplossingen en groene/blauwe infrastructuur voorrang krijgen (*richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater*).